

A Művészet

HÁBORÚJA

STEVEN PRESSFIELD

A Művészet Háborúja

Steven Pressfield

Apollo (márc 2017)

Címke: Pszichológia, Önsegítés, Vállalkozás

A szenvedélyedből hivatást szeretnél faragni, és azon gondolkodol, hogyan valósítsd meg? Steven Pressfield több évtizedes írói tapasztalatára alapozva segít Neked kialakítani azt a tervet és hozzáállást, ami a sikeres alkotáshoz és vállalkozáshoz vezet „olyan biztosan, mint ahogy a mágnes észak felé mutat”.

Részletesen bemutatja a kreatív munkát gátló tényezőket és helyzeteket (avagy a Rezisztencia megnyilvánulási formáit), és következetes módszereket ad a kezébe, amelyekkel legyőzheted őket.

„Sose feledd: Ebben a pillanatban meg tudjuk változtatni az életünket. Nem volt olyan pillanat, és nem is lesz, amikor a sorsunk megváltoztatásához szükséges erő nélkül maradunk. Ebben a másodpercben ráboríthatjuk az asztalt Rezisztenciára. Ebben a másodpercben nekiláthatunk a feladatunknak.”

A MŰVÉSZET HÁBORÚJA

Nyerd meg a Belső Kreatív Harcot

STEVEN PRESSFIELD

ROBERT McKEE ELŐSZAVÁVAL

BERNAY

részése

ELŐSZÓ

írta Robert McKee

Steven Pressfield nekem írta A művészet háborúját. Kétségtelenül neked is írta, de tudom, hogy kifejezetten értem tette, mert olimpiai rekordokat döntök a dolgok halogatásában. Tudok halogatni azzal, hogy a halogatási problémámon gondolkodom. Sőt, tudom halogatni még a halogatási problémámon való gondolkozást is. Ezért kért arra az az ördögös Pressfield, hogy határidőre írjam meg az előszót, mert tudta, hogy akármennyit is késlekedek, előbb-utóbb úgyis neki kell veselkednem a munkának. A lehető legutolsó órában meg is tettem, és ahogy átlapoztam az Első Könyvet, „Az Ellenség Meghatározását”, minden oldalról magamat láttam büntudatos szemekkel visszaneézni. Aztán a Második Könyv haditervet adott a kezembe; a Harmadik Könyv pedig a győzelem vízióját; és ahogy becsuktam A Művészet Háborúját, elárasztott a pozitív nyugalom. Már tudom, hogy megnyerhetem ezt a háborút. És ha én megnyerhetem, akkor te is.

Az Első Könyv elején Pressfield elnevezi a kreativitás ellenségét Rezisztenciának. Ez az ő átfogó kifejezése mindarra, amit Freud halálösztönnek nevez – az emberi természetben lakozó pusztító erő, ami felüti a fejét valahányszor megerőltető, hosszú távú kihívást jelentő tettek sorozatával nézünk szembe, amelyek ténylegesen jót tehetnek nekünk, vagy másoknak. Aztán lajstromot készít Rezisztencia számtalan megjelenési formájáról. Fel fogod ismerni egytől egyig mindet, mert ez az erő mindannyiunkban ott lakik – önszabotázsaként, önbecsapásként, önpusztításként. Mi, írók úgy ismerjük, mint „írói válság”, egy bénult állapot, amelynek tünetei visszataszító viselkedési formákat ölthetnek.

Néhány évvel ezelőtt mély írói válságba kerültem, hát mit tettem? Kitaláltam, hogy felpróbálom az összes ruhámat. Hogy bebizonyítsam, mekkora véglény bírok lenni, minden pólót, nadrágot, pulóvert, dzsekit és zoknit felvettem, és kupacokba válogattam őket: tavasz, nyár, ősz, tél, Vöröskereszt. Aztán ismét felpróbáltam mindet, ezúttal besorolva őket, hogy tavaszi laza, tavaszi alkalmi, nyári laza... Két nap után azt hittem, megőrülök. Akarod tudni, hogy mivel gyógyítható az írói válság? Hát nem a pszichiáterednél tett

látogatással. Mert, ahogy Pressfield bölcsen rámutat, „támogatást” keresni Rezisztencia legcsábítóbb formája. Nem, a gyógyír a Második Könyben található: „Válj profivá”.

Steven Pressfield a megtestesült profi. Ezt onnan tudom, hogy számtalanszor hívtam el úgy a Bagger Vance Legendája szerzőjét golfozni, hogy bár vonzotta a dolog, de mégis elutasított. Miért? Mert dolgozott, és mint bármelyik író, akinek valaha is volt golfütő a kezében tudja, hogy a golfozás az időhúzás egy mesésen fertőző formája. Más szóval Rezisztencia. Steve tehát vasfegyelemmel rendelkezik.

Kiolvastam Steve-től A tűz kapuit és a Háború hullámain, mikor Európában utaztam. Hát, nem vagyok egy sírásra hajlamos fickó; nem sírtam könyvön A vörös póni óta, de ezek a novellák megérintettek. Azon kaptam magam, hogy kávézóknál ülök és visszafojtott könnyeken át olvasok a görögök önzetlen bátorságáról, akik a nyugati civilizációt formálták és őrizték. Ahogy a gondosan összefűzött próza mögé néztem, éreztem az emberi természet és társadalom ismeretének, és az élénk leíró részleteknek a mélységét, és lenyűgözött mindaz a munka, ami ennek a kimagasló alkotásnak a talapzatát képezi. Nem vagyok egyedül ezzel az elismeréssel. Amikor megvettem a könyveket Londonban, úgy hallottam, hogy Steve novelláit már az oxfordi történelem professzorok is javasolják a diákjaiknak, mondván, hogy ha jobban meg akarják ismerni, milyen volt az élet a klasszikus Görögországban, olvassanak Pressfield-et.

Hogyan tesz szert egy művész ekkora hatalomra? A második könyvben Pressfield napról napra, lépcsőről lépésre vázolja fel a szakember hadjáratát: felkészülés, rend, türelem, kitartás, cselekvés a félelem és kudarc árnyékában is – semmi kifogás, semmi szarozás. De Steve briliáns észrevételei közül a leglényegesebb, hogy egy profi első-, másod- és utósortban is a szakma mesterei elsajátítására összpontosít.

A Harmadik Könyv, „A Felső Birodalom” az Ihletről szól, arról a magasztos eredményről, ami azoknak a szakembereknek a veteményesében virágzik, akik a nyakukba veszik a hámot és szántják a mesterségük talaját. Pressfield szavaival élve: „Amikor napról napra nekiállunk dolgozni, erő összpontosul körénk. ... olyanok leszünk, mint a mágnes, ami vonzza a vasszemcséket.

Ötletek jönnek. Felismerések születnek.” Ebben, az Ihlet hatásában Steve és én teljesen egyetértünk. Valóban döbbenetes képek és ötletek jönnek úgy, mintha a semmiből bukkannának elő. Ezek a látszólag spontán bevillanások annyira lenyűgözőek, hogy nehéz elhinni, hogy a mi gyarló énünk teremtette őket. De akkor vajon honnan származnak a legjobb ötleteink?

Ezt a kérdést, az Ihlet eredetét látjuk másként Steve-vel. Az Első Könyvben Steve az evolúciós gyökereken keresztül vezeti vissza Rezisztenciát a génekig. Egyetérték. Genetikus eredetű. Ez a negatív erő, vagyis a kreativitással szembeni sötét ellenállás mélyen az emberi mivoltunkba van ágyazva. Viszont a Harmadik Könyvben nézőpontot változtat, és az Ihlet eredetét nem az emberi természetben, hanem a „felső birodalomban” keresi. Aztán költői hévvel fejt ki a hitét a múzsákban és az angyalokban. Szerinte az alkotóerő végső forrása emberfeletti. Sokan, talán a legtöbben megindítónak fogják találni a Harmadik Könyvet.

Ezzel ellentétben én úgy hiszem, hogy az alkotóerő forrása a valóságnak ugyanazon a szintjén található, mint a Rezisztencia. Szintén genetikus. Tehetségnek hívják: az a veleszületett képesség, hogy két dolog – képek, ötletek, szavak – között olyan rejtett összefüggéseket találjunk, amit még soha senki nem vett észre azelőtt, és az összekötésükkel alkotunk a világnak egy harmadik, teljesen egyedi művet. Akárcsak az IQ, a tehetség is elődeink ajándéka. Ha szerencsések vagyunk, megörököljük. A szerencsés tehetséges kevesek természetének sötét oldala eleinte ellenáll majd a munkának, amit az alkotóképesség megkíván, de amint elkötelezik magukat a feladat mellett, működésbe lép a tehetséges részük, és döbbenetes eredményekkel jutalmazza őket. Egyértelmű, hogy miért tűnik úgy, mintha a zsenialitás pillanatai a semmiből jönnének: Az elme tudatalatti részéből származnak. Röviden, ha a Múza létezik, szerintem nem suttog a tehetségtelenekhez.

Szóval lehet, hogy Steve és én eltérően látjuk az okozót, de egyetértünk az okozatban: Ha Ihlet éri a tehetséget, akkor igazságnak és szépségnek ad életet. És mikor Steven Pressfield A Művészet Háborúját írta, az Ihlet keze mindvégig a vállán pihent.

A MŰVÉSZET HÁBORÚJA

AMIT CSINÁLOK

Felkelek, lezuhanyozok, reggelizek. Újságot olvasok, megmosom a fogamat. Ha vannak elintézendő telefonhívásaim, akkor elintézem őket. Megvan a kávé is addigra. Felveszem a szerencsét hozó munkásbakancsomat és megkötöm a szerencsét hozó cipőfűzőmet, amit az unokahúgom, Meredith adott nekem. Átmegyek az irodámba és beizzítom a számítógépet. A szerencsét hozó kapucnis pulcsim a szék támláján vár a szerencsés talizmánommal együtt, amit egy cigánytól vettem Saintes-Maries-de-la-Mer-ben csupán 8 dollárnyi frankért, és itt a szerencsés LARGO feliratú dögcédulám is, aminek az ötletét megálmodtam. Felveszem. A szótáramon áll egy szerencsés ágyú, amit Bob Versandi barátom hozott nekem a kubai Morro kastélyból. A székem felé irányítom, hogy ihletet lőhessen belém. Elmondom az imámat, a Múza Megidézését Homérosz Odüsszeia-jából, amit T.E. Lawrence fordított – az Arábiai Lawrence – és amit drága Paul Rink cimborámtól kaptam, és az egyik polcon hever azzal a bilincssel együtt, ami az apámé volt, és a szerencsehozó makka, ami a thermopülei csata helyszínéről származik. Nagyjából fél tizenegy van. Leülök és belevágok. Tudom, hogy fáradok, amikor megjelennek az első elgépelések. Ez nagyjából négy óra elteltével lehet. Elértem a csökkenő megtérülés pontját. Befejezem mára. Elmentem egy lemezre, amit addig írtam, és berakom a lemezt a kocsim kesztyűtartójába arra az esetre, ha netán tűz ütne ki és rohanni kell. Kieresztem a gőzt. Három, fél négy körül jár. Az iroda zárva. Hány oldalt írtam? Nem érdekel. Elég jó lett? Nem is gondolok rá. Csak az számít, hogy befektettem az időmet, és nekifeküdtem amennyire csak tudtam. Csak ez számít, mert ezen a napon, erre az időre legyőztem Rezisztenciát.

AMIT TUDOK

Van egy titok, amit a valódi írók tudnak, de akik csak írók akarnak lenni, azok nem tudják, és ez a titok a következő: Nem az írás a nehéz. Az a nehéz, hogy nekiálljunk az írásnak.

Ami gátolja azt, hogy nekiálljunk, az a Rezisztencia.

A MEG NEM ÉLT ÉLET

A legtöbbünknek kettős élete van. Az élet, amit élünk, és a meg nem élt belső életünk. A kettő között Rezisztencia feszül.

Vettél-e már futógépet, csak hogy utána a padláson porosodjon? Hagytál fel valaha is diétával, jógakurzussal, vagy meditációs gyakorlattal? Futamodtál-e már meg az elől, hogy kialakíts egy új spirituális szokást, vagy elkötelezsd magad egy humanitárius cél mellett, és mások szolgálatának szenteld az életedet? Akartál-e valaha is anya, orvos, a gyengék és elesettek segítője lenni; választáson indulni, keresztes hadjáratot folytatni a bolygóért, a világbékéért, vagy a környezet védelméért? Láttad-e késő éjszaka annak a valakinek az álmképét, akivé válhatnál, azét a munkáét, amit elvégezhetnél, vagy azt a karakteres lényt, amilyennek lenni rendeltettél? Író vagy-e, aki nem ír, festő vagy-e, aki nem fest, esetleg üzletember, aki sosem kezd el vállalkozni? Akkor ismered Rezisztenciát.

Egy este hevertem,
Hallottam, Papa szól Mamához.
Hallottam, Papa azt mondja, hagyjuk a fiút bugi-
vugizni.

Mer' az van benne és annak ki kell jönnie.

— John Lee Hooker, "Boogie Chillen"

Rezisztencia a legmérgezőbb erő a bolygón. Több boldogtalanság gyökerezik benne, mint a szegénységben, a betegségben, vagy akár az impotenciában. Ha megadjuk magunkat Rezisztenciának, eltorzul a szellemünk. Satnyábbak és kevesebbek leszünk tőle, mint amilyenek vagyunk, és mint amilyenek születünk. Ha hiszel Istenben (és én igen), Rezisztenciát gonosznak kell nevezned, mert meggátolja, hogy azt az életet éljük, amit Isten szánt nekünk, amikor mindegyikünket megáldott a saját, egyedi génuszával. A Génusz latin szó; a rómaiak egy belső, szent és sérthetetlen szellemet jelöltek vele, ami öröklik felettünk, és a hivatásunk felé irányít minket. Az író a génuszával ír; a festő vele fest; mindenki, aki létrehoz valamit, ebből a szent középpontból cselekszik. Ez a lelkünk trónja, a kehely, ami a lehetőségeinket hordozza, a saját csillagunk jelzőfénye és Sarkcsillaga.

Minden Nap árnyékot vet, és a géniusz árnyéka Rezisztencia. Amilyen erőteljesen készlet a lelkünk valaminek a megvalósítására, annyira erős Rezisztencia áll vele szemben. Rezisztencia gyorsabb, mint egy száguldó puskagolyó, letaglózóbb, mint egy vonat, nehezebb szabadulni tőle, mint a crack kokaintól. Nem vagyunk egyedül, ha Rezisztencia lekaszabolt minket; kiváló nők és férfiak milliói haraptak fűbe előttünk. És a legnagyobb szemétség az egészben: Még csak azt se tudjuk, mi ütött belénk. Én legalábbis nem tudtam. Rezisztencia huszonnégy és harminckét éves korom között tizenháromszor rugdalta oda-vissza a seggemet az északi és a déli sark között anélkül, hogy tudtam volna a létezéséről. Égen-földön kerestem az ellenséget, de pont azért nem vettem észre, mert az orrom előtt volt.

Hallottál már ilyen sztorit: Nő megtudja, hogy rákos, hat hónapja van hátra. Napokon belül felmond a munkahelyén, és elkezd megvalósítani az álmát, hogy Tex-Mex dalok írjon, amit azért adott fel, hogy családot alapítson (vagy klasszikus görög kultúrát tanul, vagy a belvárosba költözik és AIDS-es kisbabák gondozásának szenteli az életét). Nő barátai szerint megőrült; ő maga sose volt még boldogabb. Itt jön a lábjegyzet. Nő rákja visszafejlődik.

Hát idáig kell, hogy fajuljon a dolog? Magával a Halállal kell farkasszemet néznünk ahhoz, hogy összeszedjük magunkat és szembenézzünk Rezisztenciával? Meg kell, hogy nyomorítsa és torzítsa az életünket, mire felismerjük Rezisztencia jelenlétét? Hányan lettünk alkohol-és drogfüggők, fejlesztettünk tumort és idegbajt, adtuk meg magunkat fájdalomcsillapítóknak, pletykáknak, és kényszeres mobiltelefon-nyomkodásnak egyszerűen azért, mert nem tesszük meg, amire a szívünk, a belső géniuszunk sarkall? Rezisztencia megsemmisít minket. Ha holnap reggel valamilyen csoda folytán minden kába és öntudatlan lélek azzal az erővel ébredne, hogy megtegye az első lépést az álmai megvalósítása felé, a környék összes pszichiátere csődbe menne. A börtönök üresen kongának. Az alkohol-és dohányipar összeomlana, velük együtt a gyorskaja, a kozmetikai sebészet, és a szórakoztatóipar is eltűnne, nem is szólva a gyógyszeripari cégekről, a kórházakról, és az egész egészségügyi szakmáról a plafontól a padlóig. A családi erőszak kihalna, ahogy a függőség, az elhízás, a migrén, az idegbeteg

autóvezetés, és az utolsó pillanatban olcsó indokkal lemondott randik is.

Nézz a szíved mélyére. Hacsak nem vagyok őrült, épp egy csendes kis hang szólal most meg benned, ahogy ezelőtt már tízezerszer is tette, és egy hívó szót súg, ami csak és kizárólag neked szól. Te tudod. Nem kell, hogy bárki is megmondja neked. És hacsak nem vagyok őrült, ma sem vagy közelebb ahhoz, hogy a hívás hangja szerint cselekedj, mint voltál tegnap, vagy leszel holnap. Szerinted Rezisztencia nem valóságos? Akkor Rezisztencia el fog temetni téged.

Tudod, Hitler művész akart lenni. Tizennyolc évesen fogta az örökségét, hétszáz koronát és Bécsbe költözött tanulni. Jelentkezett a Szépművészeti Akadémiára, és később az Építészeti Főiskolára. Láttad valaha is egy festményét? Én sem. Rezisztencia legyőzte őt. Nevezd túlzásnak, de akkor is kimondom: könnyebb volt Hitler számára elkezdeni a Második Világháborút, mint szembenézni egy darab festővászonnal.

ELSŐ KÖNYV

REZISZTENCIA
Az Ellenség Meghatározása

Az ellenség egy nagyon jó tanár.
– a Dalai Láma

REZISZTENCIA LEGJOBB SZÁMAI

Következik egy lista azokról a tevékenységekről, amik a leggyakrabban váltanak ki Rezisztenciát, különösebb sorrend nélkül:

- 1.) Írás, festészet, zene, filmművészet, tánc, vagy más kreatív művészet terén dolgozni, akármilyen szokatlan vagy alternatív is legyen az.
- 2.) Befektetés, vállalkozás vagy szervezet indítása haszonszerzési, vagy más céllal.
- 3.) Étrend, vagy egészséges életvitel folytatása.
- 4.) Szellemi fejlődési terv kivitelezése.
- 5.) Bármely tevékenység, aminek a célja a feszesebb hasizom.
- 6.) Olyan életút, vagy terv, aminek az a célja, hogy megszabadulj egy egészségtelen szokástól, vagy függőségtől.
- 7.) A tanulás és a tanítás minden formája.
- 8.) Bármely tett, amely politikai, morális vagy etikai bátorságot kíván, beleértve azt is, amikor változtatunk egy hozzánk méltatlan gondolkodásmódon, vagy beidegződésen.
- 9.) Bármilyen törekvés arra, hogy másokon segítsünk.
- 10.) Olyan cselekedetek, amelyek a szív elköteleződésével járnak. A döntés, hogy megházasodjunk, gyereket vállaljunk, vagy elviseljük egy kapcsolat rögzös szakaszát.
- 11.) Vízontagságokkal szemben is elvi alapokra épülő tartást képviselni.

Más szóval minden olyan tett, amely a hosszú távú gyarapodás, egészség, vagy önbecsülés érdekében háttérbe szorítja a rövidtávú kielégülést. Úgy is mondhatnánk, hogy azok a tettek, amik a magasabb minőségű természetünkből fakadnak az alantasabb helyett. Ezek bármelyike Rezisztenciát vált ki.

Nos, nézzük: mik Rezisztencia tulajdonságai?

REZISZTENCIA LÁTHATATLAN

Rezisztencia láthatatlan, megfoghatatlan, hallhatatlan és kiszagolhatatlan. Viszont érezhető. A leendő munkából sugárzó erőterként érzékeljük. Rendkívül taszító egy sugárzás. Negatív. Az a célja, hogy eltaszítson minket, elterelje a figyelmünket, és megakadályozza, hogy tegyük a dolgunkat.

REZISZTENCIA BENNÜNK ÉL

Úgy tűnhet, mintha Rezisztencia rajtunk kívülről származna. Megtaláljuk élettársakban, állásokban, főnökökben, gyerekekben. „Pályaszéli ellenfelekben”, ahogy Pat Riley szokta mondani, amikor a Los Angeles Lakers csapatát edzette.

Rezisztencia nem egy pályaszéli ellenfél. Rezisztencia belülről fakad. Saját magunk generáljuk és tartjuk fenn. Rezisztencia a belső ellenségünk.

REZISZTENCIA ALATTOMOS

Rezsztencia bármit mondhat neked, hogy távol tartson a munkádtól. Ítékezik, hazudik, koholmányokat gyárt; csábít, erőszakoskodik és hízeleg. Rezsztencia változékony. Bármilyen formát felvesz annak érdekében, hogy becsapjon. Érvet majd, mint egy ügyvéd, vagy kilenc milliméterest nyom az arcodba, mint egy gengszter. Rezsztenciának nincs lelkiismerete. Bármit megígér, hogy alkut köss vele, de amint hátat fordítasz neki, átver. Ha hiszel Rezsztenciának, akkor megérdemled, amit kapsz tőle. Rezsztencia mindig hazudik, és örökké mellébeszél.

REZISZTENCIA KÍMÉLETLEN

Rezisztencia olyan, mint az Alien, vagy a Terminátor, vagy a cápa A Cápában. Nem lehet vele érvelni. Nem ért másból, csak a hatalomból. Ő egy pusztítógép, amit gyárilag egyetlen célra programoztak: megakadályozni, hogy tegyük a dolgunkat. Rezisztencia kíméletlen, hajthatatlan és fáradhatatlan. Ha sejtnyi méretűre zsugorítod is, az az egyetlen sejt folytatni fogja a támadást.

Ilyen Rezisztencia természete. Ez minden, amit tud.

REZISZTENCIA SZEMÉLYTELEN

Rezisztencia nem személyesen téged akar elkapni. Nem tudja, hogy ki vagy, és nem is érdekli. Rezisztencia egy természeti erő. Tárgyilagosan működik.

Habár gonosznak érezhetjük, Rezisztencia az eső közömbösségével ver, és ugyanazon törvények szerint mozog az égen, mint a csillagok. Emlékezzünk erre, mikor felsorakoztatjuk erőinket, hogy megküzdjünk Rezisztenciával.

REZISZTENCIA TÉVEDHETETLEN

Rezisztencia olyan tévedhetetlenül mutat észak felé, mint egy mágneses tű az olaj felszínén – pontosan arra a tevékenységre, vagy hivatásra mutat, amiben a leginkább meg akar minket akadályozni.

Kihasználhatjuk ezt. Az iránytűnk lehet. Mozoghatunk Rezisztencia mentén, ha hagyjuk, hogy ahhoz a tethez, vagy hivatáshoz irányítson, amit mindenekelőtt követnünk kell.

Hüvelykujjszabály: Minél fontosabb egy cselekedet, vagy hivatás a lelki fejlődésünk szempontjából, annál erősebb Rezisztenciát érzünk a megvalósítása iránt.

REZISZTENCIA EGYETEMES

Tévedünk, ha azt hisszük, hogy egyedül mi küszködünk Rezisztenciával. Minden hús-vér ember tapasztal Rezisztenciát.

REZISZTENCIA SOSEM ALSZIK

Henry Fonda minden színpadi fellépése előtt hányt még hetvenöt éves korában is. Más szóval a félelem nem múlik el. A harcos és a művész egyaránt a szükség azon törvényét követi, mely szerint a harcot minden nap újra és újra meg kell vívni.

REZISZTENCIA NYERÉSRE JÁTSZIK

Nem az Rezisztencia célja, hogy megsebezzen, vagy harcképtelenné tegyen. Rezisztencia ölni akar. A célpont a lényünk középpontja: a géniusunk, a lelkünk, az az egyedi és felbecsülhetetlen ajándék, amit a világra hoztunk, és amivel rajtunk kívül senki más nem rendelkezik. Rezisztencia nem tréfál. Mikor küzdünk vele, élet-halál harcot vívunk.

REZISZTENCIÁT FÉLELEM FÚTI

Rezisztenciának nincs önálló ereje. Minden csepp üzemanyag, amivel csak rendelkezik, tőlünk ered. A tőle való félelmünk ad erőt neki. Ha a mesterévé válunk ennek a félelemnek, meghódítjuk Rezisztenciát.

REZISZTENCIA EGYOLDALÚ

Rezisztencia csak az alsóbb szférából a magasabb felé gátolja a haladást. Akkor lép működésbe, amikor a művészi hivatásunkat szeretnénk űzni, amikor belevágunk egy innovatív vállalkozásba, vagy amikor egy morálisan, erkölcsileg és spirituálisan fejlettebb álláspontra jutunk.

Szóval, ha épp a Terézanya Alapítványnál dolgozol Calcuttában, és azt forgatod a fejedben, hogy lelépsz és telemarketinges karrierbe kezdesz... nyugi. Rezisztencia szabad utat fog adni neked.

REZISZTENCIA A CÉLVONALBAN A LEGERŐSEBB

Odüsszeusz majdnem évekkel korábban jutott haza, mint ahogy ténylegesen történt. Ithaka már a láthatáron volt, elég közel ahhoz, hogy a tengerészek láthassák a családjaik által rakott tüzek füstjét a parton. Odüsszeusz annyira biztos volt benne, hogy minden rendben van, hogy leheveredett szundítani. Ekkor történt, hogy az emberei elcsenték és felvágták a kapitányuk marhabőr zsákját, mert azt hitték, hogy aranyat rejt. A zsákban viszont a Kedvezőtlen Szelek voltak, amit még Aoleus király fogott be Odüsszeusznak, amikor az áldott szigetnél járt. Ezek a szelek ekkor egyetlen vad rohammal elszabadultak, és visszavetették Odüsszeusz hajóit minden addig nagy nehezen bejárt óceánon át, így további megpróbáltatásokat és szenvedéseket kellett túlélnie, mielőtt végül egy szál magában tényleg hazaért.

A veszély akkor a legnagyobb, ha a célvonal már a láthatáron van. Rezisztencia tudja, hogy ezen a ponton már csaknem lekoptattuk őt. Rácsap a pánikgombra. Felkészít egy végső támadást, és mindent a pofánkba vág, amit csak tud.

A profinak észre kell vennie ezt az ellentámadást. Légy résen a végén. Ne nyisd ki a széllal bélelt zsákot.

REZISZTENCIA SZÖVETSÉGESEKET TOBOROZ

A Rezisztencia alapvetően önszabotálás. De van egy párhuzamos veszély is, ami ellen szintén védekeznünk kell: a mások általi szabotázs.

Ha egy író kezdi legyőzni a Rezisztenciáját – vagyis amikor valóban nekiáll írni – megtörténhet, hogy a hozzá közel állók elkezdenek különösen viselkedni. Lehet, hogy rosszkedvűek, vagy mogorvák lesznek, talán lebetegednek; vagy megvádolják az ébredező íróat azzal, hogy „megváltozott”, hogy „már nem az, aki volt”. Minél közelebb állnak az ébredező íróhoz, annál képtelenebbül fognak viselkedni, és annál több érzelmet visznek bele.

Megpróbálják szabotálni őt.

Ennek az az oka, hogy akár tudatosan, akár öntudatlanul, de a saját Rezisztenciájukkal küzdenek. Az ébredő író sikere szégyenné válik a számukra. Hiszen, ha ő képes ezeket a démonokat legyőzni, akkor ők miért nem?

Gyakran előfordul, hogy a párok, vagy a közeli barátok, sőt akár egész családok is hallgatólagos egyezsége lépnek, ahol minden egyed (öntudatlanul) elkötelezi magát amellett, hogy ugyanabban a posványban marad, ahol a többiekkel együtt kényelmesen berendezkedett. A legfőbb áruság pedig, amit egy rák elkövethet, hogy megpróbál kiugrani a halász vödréből.

Az ébredező művésznak nemcsak magával, de másokkal szemben is könyörtelennek kell lennie. Ha egyszer megszöktél, nem fordulhatsz vissza a haverodért, akinek fennakadt a nadrágja a szögesdróton. A legtöbb, amit tehetsz ezért a barátért (és ő maga is ezt mondaná, ha tényleg a barátod) hogy mássz át a falon és menj tovább.

Az egyetlen, és a legtöbb, amit egy művész tehet a másikkért, hogy példaként és inspirációként szolgál számára.

Most vegyük szemügyre Rezisztencia másik oldalát: a tüneteit.

REZISZTENCIA ÉS HALOGATÁS

A halogatás Rezisztencia legáltalánosabb megjelenési formája, mert ezt a legkönnyebb ésszerűsíteni. Nem azt mondjuk magunkban, hogy „Sosem fogom megírni a szimfóniámat.” Ehelyett azt mondjuk, „Meg fogom írni a szimfóniámat; csak majd holnap kezdem el.”

REZISZTENCIA ÉS HALOGATÁS, MÁSODIK RÉSZ

A halogatás legveszedelmesebb tulajdonsága, hogy szokássá válhat. Nem csak ma tesszük félre az életünket; egészen a halálos ágyunkig félretesszük.

Sose feledd: Ebben a pillanatban meg tudjuk változtatni az életünket. Nem volt olyan pillanat, és nem is lesz, amikor a sorsunk megváltoztatásához szükséges erő nélkül maradunk. Ebben a másodpercben ráboríthatjuk az asztalt Rezisztenciára.

Ebben a másodpercben nekiláthatunk a feladatunknak.

REZISZTENCIA ÉS SZEX

Néha Rezisztencia felveszi a szex, vagy a szexuális megszállottság formáját. Miért pont a szexét? Mert a szex azonnali és erőteljes kielégülést nyújt. Ha valaki lefekszik velünk, értékesnek és elfogadottnak érezzük magunkat, sőt, még szeretve is. Rezisztencia erőre kap ettől. Tudja, hogy elvonta a figyelmünket egy olcsó, könnyű húzással, így távol tartott minket a feladatunktól.

Persze a szex nem mindig Rezisztencia megnyilvánulása. Tapasztalatom szerint az utána érzett üresség mértéke alapján állapíthatod meg. Minél üresebbnek érzed magad, annál biztosabb lehetsz benne, hogy a valódi motivációd nem a szeretet, vagy akár a kéjvágy volt, hanem a Rezisztencia.

Mondanom sem kell, hogy ugyanez az elv vonatkozik a drogokra, a vásárlásra, a maszturbálásra, a TV-zésre, a pletykálkodásra, az alkoholra, és minden olyan termék fogyasztására, amiben zsír, cukor, só, vagy csoki van.

REZISZTENCIA ÉS GOND

Azért keverjük bajba magunkat, mert így olcsón jutunk figyelemhez. A gondjaink a hírnév hamis változatai. Könnyebb lelepleződni a tanszék elnökének a feleségével az ágyban, mint befejezni egy disszertációt a Joseph Conrad novellák zagyvaságának metafizikájáról.

A betegség is a gond egy formája, szintúgy az alkoholizmus és a drogfüggőség, a balesetekre való hajlam, és mindenfajta neurózis, beleértve a dolgok kényszeres elszúrását is, valamint az olyan, látszólag jóindulatú gyengeségek, mint a féltékenység, a krónikus késés, és a rap zene üvöltetése 110 dB hangerővel a füstölt üvegű '95-ös Suprából. Bármely fájdalommentes, vagy mesterséges figyelemfelkeltés a Rezisztencia megnyilvánulása.

A másokkal való kegyetlenkedés, vagy mások kegyetlenségének az önkéntes elviselése szintén Rezisztencia egy formája.

A dolgozó művész nem tolerálja a gondokat az életében, mert tudja, hogy a gond akadályozza őt a munkájában. A dolgozó művész a bajok minden forrását eltünteti a világából. Kihaszználja a gondterheltségre való késztetését, és átalakítja azt a munkájában.

REZISZTENCIA ÉS DRÁMA

Rezisztencia tünete az is, ha szappanoperát csinálunk az életünkből. Miért fektetnéd évek munkáját egy új szoftver interfész megalkotásába, ha ugyanannyi figyelmet nyersz azzal, hogy hazaviszed bemutatni a szüleidnek a börtönviselt udvarlódát?

Időnként egész családok élnek öntudatlanul a drámázás kultúrájában. A kölykök feltöltik az üzemanyagtartályokat, a felnőttek beélesítik a fázismodulátort, és az egész úrhajó az egyik gerincbizsergető epizódtól a másikig zötyög. És a legénység tudja, hogyan tartsa mozgásban a hajót. Ha a dráma szintje egy bizonyos szint alá zuhan, valaki odaugrik és ráerősít. Apa berúg, Anya lebetegszik, Jamie halálfejes tetkóval állít be a templomba. Szórakoztatóbb, mint egy film. És működik: Senki se halad a dolgával egy tapodtat se.

Néha úgy gondolok Rezisztenciára, mint a Mikulás gonosz ikertestvérére, aki háztól házig jár, hogy megbizonyosodjon arról, hogy minden el van intézve. Ha egy olyan házhoz ér, ahol a drámacsatorna megy, pirospozsgás orcája felderül és elszánkázik nyolc kicsi rénszarvasa mögött. Tudja, hogy abban a házban aztán biztosan nem mennek végbe dolgok.

REZISZTENCIA ÉS ÖNGYÓGYÍTÁS

Fogyasztasz rendszeresen olyan anyagot, akár törvényeset, akár nem, aminek a célja a depresszió, a szorongás, stb. oldása? Megosztom veled a következő tapasztalatot: Valaha egy nagy New York-i reklámügynökség írója voltam. A főnökünk azt szokta mondani: Találj ki egy betegséget. Találd ki, és eladhatjuk a gyógyírt.

Figyelemhiányos Viselkedészavar, Téli Depresszió, Társasági Szorongásos Zavar. Ezek nem betegségek, hanem marketinghúzások. Nem orvosok fedezték fel őket, hanem újságírók. A marketing osztály. A gyógyszergyárak.

A depresszió és a szorongás lehet valódi is. De ugyanúgy lehet pusztán a Rezisztencia tünete.

Mikor gyógyszerezzük magunkat, hogy tompítsuk a lelkünk hívását, Jó Magyar Fogyasztók vagyunk. Pontosan azt tesszük, amit a reklámok és a materialista popkultúra mosott bele az agyunkba születésünktől fogva. Ahelyett, hogy önismeretet, önfegyelmet, késleltetett jutalmazást és kemény munkát gyakorolnánk, egyszerűen elfogyasztunk egy terméket.

Sok gyalogos sérült, vagy halt már meg a Rezisztencia és a Kereskedelem sugárút kereszteződésében.

REZISZTENCIA ÉS ÁLDOZATSZEREPE

Az orvosok becslése szerint a praxisuk 70-80%-át nem egészségügyi problémák teszik ki. Az emberek nem betegek, hanem dramatizálnak. Időnként az egészségügyi munka legnehezebb része fapofát vágni. Ahogy Jerry Seinfeld megjegyezte húsz év randizás után: „Ez elég sok színlelt érdeklődés.”

Egy egészségügyi állapot fennállása jelentőséget kölcsönöz az egyén létezésének. Lesz egy betegsége, egy viselt keresztje. Van, aki egyik állapotból a másikba esik; meggyógyítja az egyiket, és feltűnik a helyén egy következő. Az állapot maga is művészi alkotássá válik, annak a valódi teremtnének az árnyékává, amit azzal kerül el, hogy olyan sok figyelmet fordít az állapot gondozására.

Az áldozat szerepe egyfajta passzív agresszió. A kielégülést nem becsületes munkával, vagy egyéni tapasztalatra, megérzésre és szeretetre alapozva akarja elérni, hanem a többiek csendes (és kevésbé csendes) befolyásolásával. Az áldozat arra ösztökél másokat, hogy siessenek a megmentésére, vagy hogy viselkedjenek a kívánsága szerint, különben még betegebb *roncsoltabb* mentálisan szétesettebb lesz.

Áldozatnak beállítani magadat a dolgod elvégzésének az ellentettjére. Ne csináld. Ha mégis csinálod, hagyd abba.

REZISZTENCIA ÉS PÁRVÁLASZTÁS

Időnként, ha nem vagyunk tudatában saját Rezisztenciánknak, olyasvalakit választunk társnak, akinek már sikerült legyőznie a Rezisztenciát, vagy épp most győzi le. Nem tudom, miért. Talán könnyebb felruházni a partnerünket azzal az erővel, amelynek mi is a birtokában vagyunk, de nem merünk bánni vele. Talán kevésbé veszélyes azt hinni, hogy a kedves párunk érdekesebb az álmainak a megvalósítására, mint mi. Vagy talán példaképként kívánunk tekinteni rá. Talán azt hisszük (vagy szeretnénk hinni), hogy valamennyi ránk ragad a párunk erejéből, ha elég időt töltünk vele.

Így torzítja el a Rezisztencia a szeretetet. Gazdag és színes zűrzavart teremt; Tennessee Williams trilógiát írhatna belőle. De szeretet ez? Ha mi vagyunk a támogató fél, nem kéne szembenéznünk a saját meg nem élt életünk kudarcával ahelyett, hogy a társunk ingujjába kapaszkodunk? És ha mi vagyunk a támogatott fél, nem kéne kilépnünk a kedvesünk csodálatának a bűvköréből, és biztatnunk őt, hogy engedje a saját fényét ragyogni?

REZISZTENCIA ÉS EZ A KÖNYV

Mikor elkezdtem írni ezt a könyvet, Rezisztencia majdnem legyőzött. A következő formát öltötte. Azt mondta nekem (a hang a fejemben), hogy én fikciókat írok, nem realizmust, és hogy nem kéne a Rezisztenciáról szóló koncepcióimat nyíltan és leplezetlenül felfednem; inkább egy novella metaforáiba kéne belevinnem. Ez egy elég körmönfont és meggyőző érv. Rezisztencia azzal folytatta, hogy írhatnék mondjuk egy háborús darabot, amiben Rezisztencia működését a harcosok által érzett félelem fejezné ki.

Rezisztencia azt is mondta, hogy nem kéne másokat kioktatnom, vagy a bölcsesség szószólójaként beállítani magamat; merthogy ez hiú, egoista, sőt talán még korrupt dolog is, és hogy ez végső soron a káromra válna. Ez megijesztett. Értelmesen hangzott.

Végül az vett rá, hogy belevágjak, hogy egyszerűen annyira boldogtalan voltam, hogy nem vágok bele. Tüneteket kezdtem produkálni. De amint leültem és elkezdtem írni, rendbe jöttem.

REZISZTENCIA ÉS BOLDOGTALANSÁG

Milyen érzés a Rezisztencia?

Először is, előnt a boldogtalanság. Pokolian érzed magad. Mindent áthat egyfajta alantas nyomorúság. Unatkozol és nyugtalan vagy. Semmi sem elégíti ki. Büntudatod van, de nem tudsz rámutatni az okára. Vissza akarsz feküdni az ágyba; fel akarsz kelni bulizni. Úgy érzed, nem szeretnek és nem vagy szerethető. Undorod van. Utálod az életedet. Utálod magadat.

Ha nem enyhítesz rajta, Rezisztencia elviselhetetlen fokra hág. Ezen a ponton jelennek meg a pótszerek. Drogozás, kicsapongás, szörfölés a neten.

Ezen a ponton túl Rezisztencia klinikai esetté válik. Megjelenik a depresszió, az agresszió, és a diszfunkció. Azután a tényleges bűnözés és önpusztítás.

Tudom, úgy hangzik, mintha ez lenne maga az élet. De ez nem az. Ez Rezisztencia.

Az a trükk benne, hogy a fogyasztói kultúra, amelyben élünk, nagyon is tudatában van ennek a boldogtalanságnak, és minden profitvadász tűzereje ennek a kihasználására irányul. Így ad el nekünk egy terméket, egy drogot, egy időtöltést. John Lennon így írta le:

Azt hiszed olyan okos vagy
és osztályon felüli és szabad
De mind kibaszott parasztok vagytok
már ahogy én látom

Művészként és szakemberként kötelességünk megszervezni a saját belső forradalmunkat, egy zártkörű lázadást a koponyánk belsejében. Ezzel a felkeléssel megszabadítjuk magunkat a fogyasztói kultúra zsarnokságától. Megdöntjük a programozást, amit a reklámok, filmek, videojátékok, magazinok, és a TV hipnotizáltak belénk születésünk óta. Azzal a felismeréssel húzzuk ki a dugónkat a hálózathoz, hogy attól, hogy a keresetünkkel Lószar Kft.-t támogatjuk, sosem gyógyulunk ki a nyugtalanágunkból, csakis attól, ha tesszük a saját dolgunkat.

REZISZTENCIA ÉS FUNDAMENTALIZMUS

A művész és a fundamentalista ugyanazzal a problémával szembesül, az egyéni létezés misztériumával. Ugyanazokat a kérdéseket teszik fel: Ki vagyok én? Miért vagyok itt? Mi az életem értelme?

Az evolúció primitívebb szakaszaiban az embernek nem kellett ilyen kérdésekkel foglalkoznia. A vadember, a barbár és a nomád kultúra korában, a középkori társadalomban, a törzsben és a klánban az egyén pozícióját a közösség határolta be. Csak a modernitás beköszöntével (ami az ókori görögökkel kezdődött), a szabadság és az egyén megszületésével merültek fel ilyen témák.

Ezek nem könnyű kérdések. Ki vagyok én? Miért vagyok itt? Nem könnyűek, mert az emberi lény nem arra van huzalozva, hogy egyénként működjön. Úgy vagyunk huzalozva, hogy törzsben, egy csoport tagjaként működünk. Pszichikai képességeinket sok millió évnyi vadászó-gyűjtögető evolúció programozta. Tudjuk, mi az a klán, és tudjuk, hogyan illeszkedjünk a bandába és a törzsbe. Amit nem tudunk, hogy hogyan legyünk egyedül. Nem tudjuk, hogyan legyünk önálló egyedek.

A művész és a fundamentalista eltérő fejlettségű társadalmakban jelenik meg. A művész a fejlettebb változat. Az ő kultúrája jóléttel, stabilitással, és az önvizsgálatot megengedő mértékű többletforrással rendelkezik. A művész a szabadságban gyökerezik. Nem fél tőle. Szerencsés. Megfelelő helyre született. Lényének magva önbizalommal és a jövőbe vetett hittel rendelkezik. Hisz a haladásban és a fejlődésben. Hite szerint az emberiség, akármilyen akadozva és tökéletlenül is, de egy jobb világ felé halad.

A fundamentalista még csak nem is játszik el ezzel a gondolattal. Nézete szerint az emberiség egy magasabb állapotból zuhant alá. Az igazság nem vár felfedezésre odaát; mert már fel van fedve. Isten szava megmondta, és az Ő prófétája megörökítette, legyen az Jézus, Mohammed, vagy Karl Marx.

A fundamentalizmus az erőtlenek, a legyőzöttek, az elveszettek és a kifosztottak filozófiája. A politikai és háborús vereségek roncsain szaporodik, mint a héber fundamentalizmus a babiloni fogság idején, mint a fehér keresztény fundamentalizmus Amerika déli részén a reformkorban, vagy mint a Felsőbbrendű Faj elmélete

az első világháború után Németországban. Ilyen végzetes időkben a legyőzött csoport odaveszne egy olyan eszme nélkül, ami helyreállíthatja a reményt és a büszkeséget. Az iszlám fundamentalizmus a kétségbeesésnek ugyanezen talajáról fakad, és ugyanilyen iszonyú és hatalmas vonzerővel rendelkezik.

Pontosan mi ez a kétségbeesés? A szabadság átka. A kivetettség és erőtlenség érzése, amit a törzstől és a klántól, a falu és a család ismerős és biztonságos struktúráitól elvágott egyén tapasztal.

Ez a modern élet állapota.

A fundamentalista (pontosabban szólva az a lesújtott egyén, aki befogadja a fundamentalizmust) ki nem állhatja a szabadságot. Nem talál utat a jövője felé, ezért visszavonul a múltba. Képzletben visszatér a fajtájának hőskori napjaihoz, és megkísérli helyreállítani magát abban a tisztább, erényesebb fényben. Visszatér az alapokhoz. A fundamentumokhoz.

A fundamentalizmus és a művészet kölcsönösen kizárják egymást. Nincs olyan, hogy fundamentalista művészet. Ez nem jelenti azt, hogy a fundamentalista nem kreatív. Viszont a kreativitása ellentétes. Ő pusztulást alkot. Még az általa épített struktúrák, iskolák és szervezetek is mind a megsemmisülésnek vannak szentelve, a saját és az ellenségei megsemmisülésének.

A fundamentalista azonban a kreativitásának legjavát Sátán megalkotására tartalékolja, annak az ellenségnek a képére, akivel szembehelyezkedve meghatározhatja magát, és értelmet adhat a saját életének. Ahogy a művész, úgy a fundamentalista is találkozik Rezisztenciával. Bűnre való csábításként éli meg. Számára Rezisztencia a Gonosz Lény hívó szava, amivel megpróbálja őt elcsalni az erénytől. A fundamentalista teljesen elmélyül Sátánban, akit ugyanolyan szeretettel kezel, mint a halált. Vajon véletlen egybeesés, hogy az öngyilkos merénylők, akik a Világkereskedelmi Központ épületét bombázták sztriptíz bárokat látogattak a kiképzésük alatt, miközben azt gondolták, hogy a jutalmuk száz szűzlány lesz, akiket jogosultak megrontani a mennyország húsfazekában? A fundamentalista utálja a nőket és fél tőlük, mert szerinte Sátán hordozói, mint a kéjsóvár Delila, aki megfosztotta Sámson az erejétől.

A bűnnel (értsd: Rezisztenciával) való küzdelem részeként a fundamentalista vagy a tettek mezejére lép, vagy szentírások tanulmányozásába veti magát. Belefeledkezik, akár egy művész az alkotásba. A különbség az, hogy amíg az egyik előre tekint egy jobb világ reményében, a másik visszatekintve keresi, hogyan térhetne vissza a bukás előtti tisztább világba.

A humanista hisz benne, hogy az ember feladata az Istennel való közös teremtettséghez való csatlakozás. Ezért értékeli olyan nagyra az emberéleket. Az ő szemében a dolgok haladnak, az élet fejlődik; és minden egyén értékes ebben a folyamatban, vagy legalább a lehetősége megvan rá. A fundamentalista nem tudja befogadni ezt a feltételezést. Az ő társadalmában az eltérő vélemény nemcsak, hogy vétek, de árusítás is; eretnekség, és magával Istennel való szembeszegülés.

Amikor fundamentalizmus uralja a világot, sötét korszakon megy keresztül. Mégsem tudok elítélni senkit, akit vonz ez a filozófia. Figyelembe veszem a saját belső fejlődésemet, és az előnyöket, amikben részem volt, úgy mint oktatás, bőség, családi támogatás, egészség, és a vakszerencsét, hogy amerikainak születtem, és ennek ellenére megtanultam autonóm egyénként létezni, már ha egyáltalán tényleg megtanultam, és ezt is csak egy hajszál híján, és olyan áron, amit nem szívesen mérnék fel.

Az emberi faj talán még nem áll készen a szabadságra. Talán az önállóság levegője túl ritka ahhoz, hogy belélegezzük. Nyilván nem írnék most könyvet erről a témáról, ha a szabadsággal könnyű lenne élni. Ahogy Szókratész megfogalmazta, felmerül az a paradoxon, hogy a valóban szabad egyén csak a saját önuralma határáig szabad. Míg azok, akik nem tudják irányítani magukat, arra kárhoztatnak, hogy urakat találjanak, akik irányítják őket.

REZISZTENCIA ÉS KRITIKA

Ha azon veszed észre magad, hogy másokat kritizálsz, valószínűleg Rezisztenciából teszed. Órjító látni, ahogy mások önmagukhoz hitelesen kezdik élni az életüket, ha mi nem tesszük ugyanezt.

Azok, akik önmagukhoz hűen élik az életüket, szinte sosem kritizálnak másokat. Ha egyáltalán mondanak valamit, akkor azt biztatásból teszik. De vigyázz. Legtöbbször csak magunknak ártunk a Rezisztencia megnyilvánulásaival. A kritika és a rosszindulat viszont másoknak is árt.

REZISZTENCIA ÉS KÉTELKEDÉS MAGADBAN

A magadban való kételkedésre tekinthetsz szövetségesként is. Azért, mert jelzi a törekvéseid irányát. Ha álmodsz róla, és vágysz rá, hogy megtegyél valamit, az tükrözi annak a valaminek a szeretetét. Ha felteszed magadnak (és a barátaidnak) a kérdést, hogy „Tényleg író vagyok? Tényleg művész vagyok?”, akkor nagy valószínűséggel valóban az vagy.

A hamis feltaláló buzgó önbizalommal rendelkezik. A valódi halálosan fél.

REZISZTENCIA ÉS FÉLELEM

Megbénít a félelem? Az jó jel.

A félelem jó. Ahogy az önmagadban való kétkedés, a félelem is egy irányjelző. A félelem megmutatja, mit kell tennünk.

Emlékezz a hüvelykujjszabályra: Minél jobban félünk egy munkától, vagy elhivatottságtól, annál biztosabbak lehetünk benne, hogy meg kell tennünk.

Rezisztenciát félelemként tapasztaljuk meg; a félelem foka egyenlő Rezisztencia erősségével. Ezért minél több félelmet érzünk egy adott elhatározással kapcsolatban, annál biztosabbak lehetünk benne, hogy azt fontosnak tartjuk, és gyarapítani fogja a lelkünket. Ezért érzünk olyan erős Rezisztenciát. Ha az adott elhatározás nem jelentene számunkra semmit, akkor nem éreznénk Rezisztenciát.

Láttad már az „Inside the Actors Studio”-t [amerikai interjúsorozat színészekkel – a ford.]? A műsorvezető, James Lipton mindig megkérdezi a vendégeit, hogy „Milyen tényezők miatt döntöttél úgy, hogy vállalod az adott szerepet?” A színész mindig azt feleli: „Mert félek tőle.”

A szakember olyan feladatot választ, ami próbára teszi. Azt a feladatot ragadja meg, amely feltérképezetlen vizekre viszi, és arra készíti, hogy felfedezze a saját tudattalan részeit.

Fél? Hát persze! Retteg.

(Ennek megfelelően a profi elutasítja azokat a szerepeket, amiket már játszott. Azoktól már nem fél. Minek pazarolná rájuk az idejét?)

Ezért jó jel az, ha bénító félelem fog el. Rámutat, hogy mi a dolgod.

REZISZTENCIA ÉS SZERETET

Rezisztencia egyenesen arányos a szeretettel. Ha hatalmas Rezisztenciát érzel, a jó hír az, hogy akkor ott hatalmas szeretet is van. Ha nem szeretnéd a feladatot, amitől rettegsz, akkor semmit sem éreznél. A szeretet ellentéte nem a gyűlölet; hanem a közömbösség.

Minél több Rezisztenciát érzel, annál fontosabb neked a megvalósítandó mű/projekt/vállalkozás – és annál több elégedettséggel fog eltölteni, ha végül megcsinálod.

REZISZTENCIA ÉS SZTÁRNAK LENNI

A grandiózus fantáziák Rezisztencia tünetei. Egy amatőrt jellemeznek. A profi megtanulta, hogy a siker csakúgy, mint a boldogság, a munka melléktermékeként jelentkezik.

A profi a munkára koncentrálni, és hagyja, hogy a jutalmak jöjjenek, vagy ne jöjjenek, ahogy akarnak.

REZISZTENCIA ÉS ELSZIGETELTSÉG

Előfordul, hogy azért nem kezdünk bele egy vállalkozásba, mert félünk az egyedüllétől. Kényelmesen érezzük magunkat, ha körülöttünk van a törzs; de elbizonytalanodunk, ha egyedül kell az erdőbe mennünk.

És itt a lényeg: Sosem vagyunk egyedül. Amint kilépünk a tábortűz fényköréből, a Múzsánk világít a vállunkon, mint egy szentjánosbogár. A bátorság tévedhetetlenül felébreszti azt a mélyen nyugvó részünket, amely támogat és éltet minket.

Láttál már interjút a fiatal John Lennon-nal, vagy Bob Dylan-nel, ahol a riporter a személyes dolgaikról kérdezi őket? A srácok ezeket a kérdéseket lesújtó szarkazmussal hárítják. Miért? Mert Lennon és Dylan tudják, hogy nem „ők” írják a dalokat, mert az a részük, ami a dalokat írja, nem az a személyes énjük, akit a balga riporterek csodálnak. Lennon és Dylan azt is tudják, hogy az a részük, aki a dalokat írja, túl szent, túl drága, és túl törékeny ahhoz, hogy hangfoszlányokká redukálható legyen a rajongók kedvéért (akik mellesleg a saját Rezisztenciájukba vannak feledkezve). Így hát rászedik és elhárítják őket.

Gyakori dolog a művészeknél, ahogy a játszó gyerekeknél is, hogy nem érzékelik az idő múlását, vagy az egyedüllétet az álmaik megvalósítása közben. Elrepülnek az órák. A szobrász és a fát mászó kölyök ugyanolyan pislogva tekint fel, amikor Anyu odakiált: „Vacsora!”

REZISZTENCIA ÉS ELSZIGETELTSÉG, MÁSODIK RÉSZ

Néha a barátaim azt kérdezik, „Nem vagy magányos, hogy egész nap egyedül ücsörögsz?” Eleinte furcsa volt hallani magamat, amint azt válaszolom, hogy Nem. Aztán rájöttem, hogy nem is vagyok egyedül; hanem a könyvben vagyok, a karakterekkel. Önmagammal vagyok.

Nemcsak, hogy nem érzem magamat egyedül a karaktereimmel; sokkal élénkebbek és érdekesebbek is számomra, mint az emberek a valódi életemben. Ha belegondolsz, ez nem is lehetne másképp. Ahhoz, hogy egy könyv (vagy feladat, vagy vállalkozás) megtartsa a figyelmünket kibontakozás közben, rá kell csatlakoznia valamiféle belső rejtélyre, vagy szenvedélyre, ami kiemelkedően fontos nekünk. Ez a probléma válik a munkánk témájává, még ha a kezdetén nem is értjük, vagy nem tudjuk megfogalmazni. Ahogy a karakterek kirajzolódnak, mindegyik tévedhetetlenül ennek a dilemmának, ennek a rejtélynek egy aspektusát testesíti meg. Ezek a karakterek még csak nem is feltétlenül érdekesek mások szemében, de számunkra abszolút lenyűgözőek. Ők mi vagyunk. Önmagunk frankóbb, frappánsabb, szexisebb verziói. Szórakoztató velük lenni, mert ugyanazzal a problémával birkóznak, mint ami belénk vájt a karmait. Ők a lelki társaink, a szeretőink, a legjobb barátaink. Még az antihősök, a gazemberek is. Különösen az antihősök.

Még egy ilyen könyvben sem érzem magamat egyedül, amiben nincsenek szereplők, mert magam elé képzelem az olvasót, egy kibontakozó művészt, aki hasonlít önmagam fiatalabb, kevésbé megtépázott változatára, és akinek próbálok egy kis lélekerősítőt, inspirációt és indíttatást nyújtani némi tapasztalati bölcseséggel, és pár szakmai tanáccsal megfűszerezve.

REZISZTENCIA ÉS GYÓGYULÁS

Jártál már Santa Fe-ben? Szubkultúrája van ott a „gyógyulásnak”. Állítólag van valami terápiás hatású az ottani levegőben. Egy biztonságos hely, ahol összeszedheted magad. Vannak más helyek is (Santa Barbara és a kaliforniai Ojai jutnak eszembe), ahol általában felső-középosztálybeli emberek laknak, akiknek több az idejük és a pénzük, mint amivel kezdeni tudnak valamit, és ebből a gyógyulás kultúrája is kiveszi a részét. Az ilyen helyek elgondolása az, hogy be kell fejezned a gyógyulásodat, mielőtt készen állnál a feladatodra.

Ez a gondolkodási mód (máris előttem jársz?) a Rezisztencia egy fajtája.

Egyébként is, mit próbálunk meggyógyítani? Az atléta tudja, hogy nem jön el nap, amikor fájdalommentesen ébred. A fájdalommal együtt kell játszania.

Emlékezz, hogy az a részünk, amiről azt gondoljuk, hogy gyógyulásra van szüksége, nem az a részünk, ahonnan teremtünk és alkotunk; az sokkal mélyebben van, és erősebb. Azt a részünket, amivel alkotunk, nem érintheti semmi, amit a szüleink, vagy a társadalom tettek velünk. Az makulátlan, romlatlan; hangálló, vízálló és golyóálló. Tulajdonképpen minél több gondunk akad, annál jobb és gazdagabb lesz.

Az a részünk, aminek gyógyulásra van szüksége, az a személyes életünk. A személyes életünknek semmi köze a munkánkhoz. Meg amúgy is, van annál jobb gyógyír, mint megtalálni az önuralmunk központját? Hát nem ez a gyógyulás lényege?

Pár évtizeddel ezelőtt New York-ba sodródtam, ahol húsz dolcsit kerestem éjszakánként taxizással, és teljes munkaidőben menekültem a valódi feladatom elől. Egy éjjel, egyedül a havi 110 dolláros albérletemben padlót fogtam attól, hogy újra és újra hamis utakra terelem magamat, amit egy napig sem tudtam tovább alátámasztani észérvekkel. Előkapartam az ősrégi Smith-Coronámat, rettegve attól, hogy az egésznek semmi célja, eredménye és jelentősége sem lesz, és ez volt a lehető legfájdalmasabb dolog, ami csak az eszembe jutott. Két órát ültem előtte, mire kiizzadtam valami szemetet, ami rögtön utána a kukába is került. Elég volt ennyi. Eltettem a gépet. Visszamentem a

konyhába. A mosogatóban tíz napja gyűltek a koszos tányérok. Valamiért volt annyi plusz energiám, hogy úgy döntsek, elmosogatom őket. A meleg víz elég jól esett. A szappan és a szivacs tették a dolgukat. Egy halom tiszta tányér kezdett gyűlni a szárítón. Legnagyobb megdöbbenésemre azon kaptam magam, hogy füttyörészek.

Megcsapott a felismerés, hogy átléptem a határvonalat.

Rendben voltam.

Ettől fogva rendben leszek.

Érted ezt? Nem írtam semmi jót. Sőt, talán évekre voltam tőle, ha egyáltalán volt rá esélyem. Ez nem számított. Az számított, hogy miután évekig menekültem előle, fogtam magamat és leültem tenni a dolgomat.

Ne érts félre. Nincs semmi bajom az igazi gyógyulással. Mindannyiunknak szüksége van rá. De semmi köze ahhoz, hogy mellette tesszük-e a dolgunkat, és amúgy is, kolosszális Rezisztencia gyakorlattá nőheti ki magát. Rezisztencia szereti a „gyógyulást”. Rezisztencia tudja, hogy minél több szellemi energiát fordítunk a személyes életünk fáradt, unalmas igazságtalanságainak előásására, aztán újra-előásására, annál kevesebb üzemanyagunk marad a feladatunkra.

REZISZTENCIA ÉS TÁMOGATÁS

Vettél már részt úgynevezett műhelyeken? Ezek a haszontalanságok a Rezisztencia egyetemei. Doktori diplomákat kéne osztogatniuk Rezisztenciából. Nincs is hatékonyabb módja a munka elkerülésének, mint elmenni egy ilyen műhelyre. De amit még jobban utálok, az a támogatás szó.

Támogatást várni a családotól és a barátoktól olyan, mint amikor a halálos ágyad köré gyűjtöd az embereket. Ez szép és jó, de amikor a hajó elmegy, ők csak annyit tehetnek, hogy búcsút intenek a stégről.

Minden támogatás, amit hús-vér emberektől kaphatunk olyan, mint a játékpénz a Monopoly-ban; nem igazi valuta abban a szférában, ahol végezzük a dolgunkat. Tulajdonképpen minél több energiát fordítunk arra, hogy felébredszük a kollégáink és szeretteink támogatását, annál inkább elgyengülünk, és annál kevésbé tudjuk kézben tartani a dolgainkat.

Carol barátom a következőt álmodta egy időben, amikor úgy érezte, hogy az élete kicsúszott az irányítása alól:

Egy buszon utazott, amit Bruce Springsteen vezetett. Bruce Springsteen hirtelen félrehúzódtott a busszal, és odaadta Carolnak a kulcsokat, majd lelépett. Carol álmában pánikba esett. Hogyan is tudná ő vezetni ezt a hatalmas buszt? Addigra minden utas őt bámulta. Nyilvánvalóan senki sem akart előlépni és átvenni a vezetést. Carol beült a kormány mögé. Meglepetésére mégiscsak tudta irányítani.

Később, amikor elemezte az álmot, arra gondolt, hogy Bruce Springsteen volt „A Főnök”. Az elméje szerinti főnök. A busz pedig az ő élete. A Főnök azt mondta Carolnak, hogy ideje átvennie a kormányt. Aztán az álom engedte, hogy Carol a vezetőülésbe üljön, és megtapasztalja, hogy igenis tudja irányítani a járművet, így mintegy kipróbálhatta magát, ami magabiztossá tette abban, hogy tényleg képes irányítani az életét.

Az ilyen álom a valódi támogatás. Egy csekk, amit beválthatsz, amikor önállóan nekilátsz a dolgodnak.

U.I.: Amikor a mélyebb Önvalód egy ilyen álmot ad neked, ne beszélj róla. Ne hígd ki az erejét. Az az álom neked szól. Csak rád és a Múzsádra tartozik. Fogd be a szád, és használd ki.

Ez alól az az egyetlen kivétel, ha olyannal osztod meg, aki hasonló cipőben jár, és ez segíteni vagy biztatni fogja őt a saját dolgában.

REZISZTENCIA ÉS MAGYARÁZKODÁS

A magyarázkodás Rezisztencia beépített embere. Az a dolga, hogy ne érezzük a szégyent, amit akkor éreznénk, ha igazán szembesülnénk azzal, hogy mennyire gyávák vagyunk, amiért nem tesszük a dolgunkat.

MICHAEL

Ne szidd a magyarázkodást. Hol lennénk nélküle? Nem ismerek senkit, aki végig bír vinni egy napot két vagy három szaftos magyarázat nélkül. Fontosabb, mint a szex.

SAM

Ugyan már! Semmi sem fontosabb a szexnél!

MICHAEL

Tényleg? Telt már el heted magyarázkodás nélkül?

— Jeff Goldblum és Tom Berenger,
Lawrence Kashdan A nagy borzongás c.
filmjében A magyarázkodásnak is
megvan a saját csatlósa. Az a része az
elménknek, ami tényleg elhiszi, amit állít.

Egy dolog hazudni magunknak. Más dolog elhinni azt.

REZISZTENCIA ÉS MAGYARÁZKODÁS, MÁSODIK RÉSZ

A Rezisztencia félelem. De Rezisztencia túl furfangos ahhoz, hogy magát ilyen pőrén mutassa. Miért? Mert ha Rezisztencia hagyja, hogy észrevegyük, hogy a saját félelmünk akadályoz a munkánkban, még szégyenkezni kezdünk miatta. A szégyen pedig cselekvésre sarkallhat a félelem dacára.

Rezisztencia nem akarja, hogy cselekedjünk. Így aztán behozza a képbe Magyarázkodást. Magyarázkodás Rezisztencia marketingese. Ő Rezisztencia köpönyege, ami mögött a Nagy Puskáját rejtegeti. Ahelyett, hogy megmutatná nekünk a félelmünket (ami szégyent ébresztene és cselekvésre készítetne) Rezisztencia feltálat egy sor kézenfekvő, ésszerű indoklást, hogy miért nem kéne tennünk a dolgunkat.

Kimondottan alattomos dolog, hogy sok magyarázat, amit Rezisztencia elénk tár, igaz. Jogos. A feleségünk tényleg nyolc hónapos terhes; talán valóban szüksége van rá, hogy otthon legyünk vele. A részlegünk tényleg átszervezésen megy keresztül, és plusz órákat emészt fel az időnkől. Valóban értelmesnek tűnik várni a disszertáció befejezésével, amíg meg nem születik a baba.

Azt persze nem teszi hozzá Rezisztencia, hogy ezek semmit sem jelentenek. Tolsztojnak tizenhárom gyereke volt, mégis megírta a Háború és Békét. Lance Armstrong rákos, mégis három éve egyhuzamban megnyeri a Tour de France-ot.

REZISZTENCIA LEGYŐZHETŐ

Ha Rezisztenciát nem lehetne legyőzni, nem létezne Ötödik Szimfónia, se Rómeó és Júlia, se Golden Gate híd. Rezisztenciát legyőzni olyan, mint a szülés. Abszolút lehetetlennek tűnik, amíg rá nem jössz, hogy a nőknek már vagy ötven millió éve sikerül akár segítséggel, akár anélkül.

MÁSODIK KÖNYV

VEDD FEL A HARCOT REZISZTENCIÁVAL
Válj Profivá

Egy dolog tanulmányozni a háborút,
és más dolog a harcos életét élni.
– arkádiai Telamon,
zsoldos a kr.e. ötödik századból

PROFIK ÉS AMATŐRÖK

A leendő művészeknek, akiken Rezisztencia uralkodik, van egy közös vonásuk. Amatőr módon gondolkoznak. Még nem váltak profikká.

Egy művész profivá válásának pillanata olyan korszakalkotó, mint az első gyermekének a születése. Egy csapásra minden megváltozik. Határozottan kijelenthetem, hogy az életem két szakaszra osztható: a profivá válásom előttire, és az utánira.

Csak hogy tisztázzam: Professzionalista alatt nem orvosokat és ügyvédekért értek – azokat akiknek „végzettsége” van. A Professzionalistára, mint ideára célzok. A szakemberre az amatőrrel szemben. Lássuk a különbségeket.

Az amatőr szórakozásból játszik. A profi megfogható eredményekért.

Az amatőrnek szenvedély a játék. A profinak hivatás.

Az amatőr részmunkaidőben játszik, a profi teljes munkaidőben.

Az amatőr egy hétvégi harcos. A profi a hét minden napján küzd.

Az amatőr szó a latin „szeretni” igéből származik. Az általános felfogás szerint az amatőr szeretetből űzi a hivatását, míg a profi pénzért teszi. Én nem így látom. Nézetem szerint az amatőr nem szereti eléggé a játszmát. Ha szeretné, nem a „valódi” foglalkozásától elhatárolva, mellékesen űzné.

A profi annyira szereti a játszmát, hogy neki szenteli az életét. Teljesen elköteleződik.

Ezt értem profivá válás alatt.

Rezisztencia utálja, ha profivá válunk.

A PROFESSZIONALISTA

Valaki egyszer megkérdezte Somerset Maugham-et, hogy időbeosztás szerint ír, vagy csak amikor ihlete támad. „Csak akkor írok, amikor ihletem támad,” válaszolta. „Szerencsére minden reggel pontban kilenckor támad.”

Ez egy profi.

Rezisztencia szempontjából Maugham azt mondta, „Megvetem Rezisztenciát; nem hagyom, hogy megzavarjon; neki fogok ülni a munkámnak.”

Maugham figyelembe vesz egy másik, mélyebb igazságot is: a pusztán fizikai cselekedet, hogy leül és dolgozni kezd, mozgásba hoz egy rejtélyes, de tévedhetetlen eseménysorozatot, ami olyan biztosan teremt inspirációt, mintha az istennő órája az övével szinkronban járna.

Tudja, hogy ha elkezdi, az istennő meg fog jelenni.

MILYEN ÉRZÉS AZ ÍRÓ EGY NAPJA

Az elégedetlenség gyötrő tudatával ébredek. Máris félelmet érzek. Máris kezdenek halványulni a körülöttem élők, a szeretteim. Részt veszek. Jelen vagyok. De nem igazán.

Nem a munkára gondolok. Azt már rábízтам a Múzsára. Aminek tudatában vagyok, az a Rezisztencia. A zsigereimben érzem. A legnagyobb tisztelettel kezelem, mert tudom, hogy bármelyik nap legyőzhet, ahogy az ital iránti sóvárgás legyőzhet egy alkoholistát.

Elvégzem a házimunkát, letudom a levelezést, a mindennapi élet kötelezettségeit. Ebben is ott vagyok, de mégsem. Az óra ketyeg a fejemben; tudom, hogy egy rövid ideig részt vehetek a mindennapos marhaságokban, de ha megszólal a gong, véget kell vetnem nekik.

Élénken tudatában vagyok a Prioritás Princípiumának, ami kimondja, hogy (a) ismerned kell a különbséget sürgős és fontos között, és (b) a fontosat kell megtenned előbb.

Ami fontos, az a munka. Ehhez a játszmához kell kesztyűt húznom. Ezen a pályán kell mindenemet hátrahagynom.

Hiszem-e, hogy a munkám fontos a bolygó fennmaradásához? Persze, hogy nem. De nekem ugyanolyan fontos, mint az ablakom előtt köröző héjának elkapni az egeret. Éhes. Ölnie kell. Nekem is.

Kész vagyok a teendőkkel. Itt az idő. Elmondom az imámat, és vadászatra indulok.

A nap még nem kelt fel; hideg van; a mező csatakos. Szederindák karistolják a bokámat, ágak csapódnak az arcomba. A hegyoldal egy hóhér, de mit tegyek? Egyik lábamat a másik után teszem és kapaszkodom tovább.

Eltelik egy óra. Már nem fáznak annyira, a hegymászás beindította a vérkeringésemet. Az évek megtanítottak egy jártasságra: hogy hogyan legyen nyomorult. Be tudom fogni a pofámat, és baktatni tovább. Ez egy nagyszerű készség, mert testhezálló, halandó szerep egy embernek. Nem sérti meg az isteneket, sőt, kiváltja a közbenjárásukat. A rinyáló énem kezd visszahúzódni. Az ösztönök veszik át az irányítást. Eltelik még egy óra. Befordulok a bozót mellett, és ott van: a szép, kövér nyúl, amiről tudtam, hogy csak feltűnik egyszer, ha tovább kaptatok.

Mikor hazaérek a hegyről, megköszönöm a halhatatlanoknak és a prédám egy részét nekik ajánlom fel. Ők hozták a tányéromra;

megérdemlik a részüket. Hálás vagyok érte.

Viccelődök a gyerekekkel a tűz mellett. Boldogok; az öreg hazahozta a sonkát. Az öregasszony is boldog; megfőzi. Én is boldog vagyok; megkerestem a fenntartásomra valót ezen a bolygón, legalábbis a mai napra.

Rezisztencia már nem számít. Nem gondolok a vadászatra, sem az irodára. A feszültség kiolvad a nyakamból és a hátamból. Amit ezen az estén érzek és mondok és teszek, az nem a kitagadott, feloldozatlan részemből fog jönni, amit Rezisztencia megrontott.

Elégedetten térek nyugovóra, de az utolsó gondolatom Rezisztenciáé. Holnap vele fogok ébredni. Már most felkészülök rá.

HOGYAN LEGYÜNK NYOMORULTAK

Fiatalabb koromban próbáltam elkerülni a besorozást, mégis valahogy a tengerészgyalogságnál kötöttem ki. Van egy mítosz, miszerint a tengerészgyalogos kiképzés vérszomjas gyilkosokat csinál a babaarcú újoncokból. Hidd el, azért nem ennyire hatékony. Habár, amire mégis megtanít, az sokkal hasznosabb.

A tengerészgyalogos hadtest megtanít rá, hogyan legyél nyomorult.

Ez felbecsülhetetlen érték egy művésznek.

A tengerészgyalogosok imádnak nyomorultak lenni. Egyfajta perverz kielégülést nyernek attól, ha hidegebb a kajájuk, ócskább a felszerelésük, és magasabb a halálozási rátájuk, mint a gyalogságnak, a tengerésztiszteknek és a pilótáknak, akiket mind megvetnek. Miért? Mert azok a cukorképűek nem tudják, hogyan kell szenvedni.

A hivatásának elkötelezett művész a pokolba vett jegyet, akár tud róla, akár nem. Lakomája ettől fogva az elszigeteltség, elutasítás, önbizalomhiány, kétségbeesés, gúny, megvetés és megaláztatás.

A művésznek hasonlítania kell a tengerészgyalogosra. Tudnia kell szenvedni. Tudnia kell szeretni a nyomort. Büszkének kell lennie arra, hogy nyomorultabb, mint a többi katona, vagy tengerésztiszt, vagy pilóta. Mert ez háború, babám. És a háború maga a pokol.

MÁR MIND PROFIK VAGYUNK

Már mind profik vagyunk egy területen: az állásunkban.

Kapunk fizetést. Pénzért dolgozunk. Szakemberek vagyunk.

Nos: Vannak-e olyan alapelvek, amiket amúgy is sikeresen használunk a munkanapok során, és alkalmazhatók a művészeti munkánkra? Pontosan milyen tulajdonságok tesznek minket profivá?

1.)

Minden nap bemegyünk dolgozni. Talán csak azért tesszük, mert muszáj, hogy ne rúgjanak ki. De megtesszük. Minden nap bemegyünk.

2.)

Bemegyünk, akármi történjék is. Betegségben és egészségben, jöjjön pokol vagy vízözön, betántorgunk a gyárba. Talán azért, hogy ne hagyjuk cserben a munkatársainkat, vagy egyéb, kevésbé nemes okok miatt. De megtesszük. Bemegyünk, akármi történjék is.

3.)

Egész nap dolgozunk. Az eszünk elkalandozhat, de a testünk a kormánykeréknél marad. Felvesszük a telefont, ha csörög, és segítünk a vásárlónak, ha kéri. Nem megyünk haza, amíg le nem jár a műszak.

4.)

Hosszútávon elköteleződünk. Jövőre talán elmegyünk egy másik munkahelyre, egy másik céghez, vagy egy másik országba. De továbbra is dolgozni fogunk. Amíg nem nyerünk a lottón, addig dolgozók vagyunk.

5.)

A kockázatok magasak és valódiak a számunkra. Ez a túlélésről szól, arról, hogy enni adjunk a családunknak és taníttassuk a gyerekeinket. Az evésről szól.

6.)

Elfogadunk díjazást a munkánkért. Nem szórakozásból vagyunk itt. Pénzért dolgozunk.

7.)

Nem azonosulunk túlzottan a munkánkkal. Talán büszkék vagyunk rá, talán túlórázunk és bemegyünk hétvégén is, de tudjuk, hogy nem a munkaköri leírásunk vagyunk. Ezzel

szemben az amatőr túlzottan azonosul az elhivatottságával, a művészi törekvésével. Ezen keresztül definiálja önmagát. Ő egy zenész, egy festő, egy drámaíró. Rezisztencia imádja ezt. Rezisztencia tudja, hogy az amatőr zeneszerző azért nem fogja megírni a szimfóniáját, mert túl sokat fektet annak sikerébe, és retteg annak kudarcától. Az amatőr annyira komolyan veszi a munkáját, hogy az megbénítja.

8.)

Elsajátítjuk a munkánk technikáit.

9.)

Van humorérzékünk a munkánkkal kapcsolatban.

10.)

Valódi elismerést, vagy elmarasztalást kapunk.

Most nézzük meg az amatőrt: azt, aki festő, vagy drámaíró akar lenni. Hogyan űzi ő a hivatását?

Először is, nem csinálja minden nap. Másodszor, nem csinálja mindenáron. Három, nem foglalkozik vele egész nap. Nincs hosszútávon elköteleződve; számára a kockázat egy kitalált ábránd. Nem keres vele pénzt. És túlságosan azonosul a művészetével. Nincs humorérzéke a hibázással és a kudarccal kapcsolatban. Nem hallod panaszkodni, hogy „Ez a kibaszott trilógia az agyamra megy!” Ehelyett meg sem írja a trilógiát.

Az amatőr nem válik a művészi technika mesterévé. Nem teszi ki magát valódi megítélésnek. Ha megmutatjuk a versünket egy barátunknak, és ő azt mondja „Ez csodálatos, nagyon tetszik,” az nem egy valódi visszajelzés, hanem a barátunk kedvessége felénk. Semmi sem ad annyi erőt, mint a való világtól kapott visszajelzés, még ha az kudarcot jelent is.

Az első professzionális írói munkám tizenhét év próbálkozás után, a King Kong Él című filmben volt. Az akkori munkatársammal, Ron Shushett-tel (briliáns író és producer, aki az Alien– t és a Total Recall– t is csinálta) kikalapáltuk a forgatókönyvet Dino DeLaurentiis-nek. Imádtuk; biztosak voltunk benne, hogy ütős lett. Miután láttuk a kész filmet is biztosak voltunk benne, hogy kasszasiker lesz. Minden ismerősünket meghívtuk a premierre, még ki is béreltük a szomszédos lakást a diadal utáni ünnepléshez.

Szoltunk a barátainknak, hogy jöjjenek korán, mert zsúfolásig lesz a hely.

Senki se jött el. A vendégeinken kívül egyetlen fickó állt a sorban, aki valami aprópénzt akart váltani. A színházban a barátaink néma elképedéssel ülték végig a filmet. Mikor felkapcsolták a villanyt, úgy szétszóródtak, mint csótányok az éjszakában.

Következő nap jött a vélemény a Variety újságban: „... Ronald Shushett és Steven Pressfield; a szüleik érdekében reméljük, hogy ez nem a valódi nevük.” Mikor befutottak az első hét bevételei, alig volt nyoma. De még kapaszkodtam a reménybe. Talán csak a belvárosban tolják, vagy jobban megy a külvárosban. Elmotoroztam egy városszéli multiplexhez. Egy fiatal srác állt a popcorn standban. „Milyen a King Kong Él?”, kérdeztem. „Hagyd ki, ember. Tök szopás.” jelezte lefelé mutatott hüvelykujjal.

Össze voltam törve. Ott voltam negyvenkét évesen, elváltan, gyermektelenül, feladva minden normális emberi törekvést annak érdekében, hogy az írói álmomat kergessem; most végre a nevemet adtam egy nagyszabású hollywoodi produkcióhoz Linda Hamilton főszereplésével, és mi történik? Egy vesztes vagyok, egy vicc; az életem értéktelen, és én is az vagyok.

A barátom Tony Keppelman zökkentett ki ebből, amikor megkérdezte, hogy abba fogom-e hagyni. Dehogysis! „Akkor örülj. Ott vagy, ahol lenni akartál nem? Hát kapsz néhány csapást. Ez az ára annak, hogy az arénában vagy, és nem a kispadon. Fejezd be a panaszkodást és légy hálás ezért.”

Ekkor jöttem rá, hogy profi lettem. Még nem volt sikerem. De már volt egy valódi kudarcom.

A JÁTÉK SZERETETÉÉRT

Hogy tisztázzak egy pontot a professzionalizmusról: A profi, habár elfogad érte pénzt, de szeretetből végzi a munkáját. Szeretnie kell azt. Máskülönben nem szentelné neki az életét a saját, szabad akaratából.

A profi ennek ellenére megtanulta, hogy a túlzott szeretet rossz is lehet. A sok szeretettől megfulladhat. A szakember látszólagos szenvtelensége és hidegvérű viselkedése kompenzációs mechanizmusként gátolja, hogy túlfeladja szeresse a játszmát, és lefagyjon cselekvés közben. Pénzre játszani, vagy felvenni egy olyan ember attitűdjét, aki a pénzre játszik, csillapítja a szeretet lázát.

Emlékezz, mit mondtunk a félelemről, a szeretetről, és Rezisztenciáról. Minél jobban szereted a művészetedet *hivatásodat* vállalkozásodat, annál fontosabbak az eredményei a lelki fejlődésed szempontjából, valamint annál jobban fogsz félni tőle, és annál több Rezisztenciát tapasztalsz vele szemben. A pénzre menő játék kifizetődése nem maga a pénz (amit még profivá válásod után se biztosan fogsz látni). A pénzre menő játék kitermeli a megfelelő, professzionális hozzáállást. Beléd neveli a keménykalapos mentalitást, azt a magvas, konok elmeállapotot, ami akkor is munkába állít, ha esik, vagy havazik, vagy éjszaka van, és napról napra húzatja veled az ígát.

Az író egy sorkatona. Tudja, hogy a haladást az ellenségtől kicsikart föld métereiben mérik, napról napra, óráról órára és percről percre, és vérrel fizet érte. A művész harci bakancsot hord. A tükörbe nézve G.I. Joe-t látja. Emlékezz, a Múza a munkamániásokat részesíti előnyben. Utálja a primadonnákat. Az istenek előtt nem az erőszak, vagy a gyilkosság a legnagyobb bűn, hanem a nagyképűség. Ha úgy gondolsz magadra, mint egy zsoldosra, vagy bérgyilkosra, az beléd ülteti a megfelelő alázatot. Kisöpri belőled a gőgöt, és önmagad túlbecsülését.

Rezisztencia szereti, ha gőgös vagy, és túlbecsüled magad. Rezisztencia azt mondja, „Mutass egy író, aki túl jó ahhoz, hogy elvállalja X Munkát vagy Y Megbízást, és mutatok neked egy fickót, akit megtörhetek, mint egy mogyorót.”

A profi technikailag elfogad pénzt. A profi technikailag fizetségre játszik. De végeredményben szeretetből teszi.

Most nézzük meg: Mi jellemez egy Professzionalistát?

EGY PROFI TÜRELMES

Rezisztencia egy ősi trükkal veri át az amatőrt: A saját lelkesedését használja fel ellene. Rezisztencia rávesz minket, hogy fejest ugorjunk egy olyan projektbe, aminek túlfutónagyító és irreális időkereke van a befejezésre. Tudja, hogy nem tudjuk fenntartani azt az intenzitást. Fálnak fogunk menni. Össze fogunk törni.

Ezzel szemben a profi megérti a késleltetett jutalmazás elvét. Ő a hangya, nem a tücsök; a teknős, nem a nyúl. Hallottad a legendát, hogy Sylvester Stallone egymás után három éjszakán át ébren maradt, hogy kiizzadja a Rocky forgatókönyvét? Nem tudom, talán még igaz is. De ez a legártalmasabb fajta mítosz, amit egy kibontakozó író hallhat, mert abba a hiedelembe ringatja őt, hogy sikerülhet neki a nagy dobás fájdalom és kitartás nélkül.

A profi türelemmel vérteli fel magát, és nem csak azért, hogy időt adjon a csillagoknak együttállásba rendeződni a karrierje fölött, hanem hogy meggátolja a kiégést az egyes munkákban. Tudja, hogy bármilyen munka, legyen az egy novella, vagy egy konyha felújítása, kétszer olyan hosszú időbe telik, és kétszer annyiba kerül, mint azt eredetileg gondolta. Elfogadja ezt. Felismeri, hogy ilyen a valóság.

A profi felkészül egy projekt kezdetén, és emlékezteti magát rá, hogy ez nem az ötven méteres gyors, hanem az Iditarod szánhúzó verseny. Tartalékolja az energiáját. Hosszú távra készíti fel az elméjét. Azzal biztatja magát, hogy tudja, ha képes a szánhúzó kutyákat irányban tartani, a szán előbb-utóbb megérkezik Nome-ba.

EGY PROFI RENDET AKAR

Mikor a Chevy kisbuszom hátsó részében éltem, az írógépemet úgy kellett kiásnom szerszámok, koszos ruhák és málladozó zsebkönyvek alól. A kisbuszom egy fészek volt, egy kas, egy kerekeken járó kupleráj, és az alvóhelyemen minden este épp akkora helyet csináltam, ahol elalhattam, mint egy összekuporodott róka.

A profi nem élhet így. Neki küldetése van. Nem fogja tolerálni a rendetlenséget. Felszámolja a káoszt a világában, hogy eltüntesse azt az elméjéből is. A szőnyeget kiporszívózva, a padlót felsöpörve akarja tudni, hogy a Múzsa beléphessen anélkül, hogy összekoszolódna a ruhája széle.

EGY PROFI NEM MISZTIFIKÁL

A profi a munkáját mesterségnek tekinti, nem művészetnek. Nem azért, mert a művészetet misztikus dimenzióktól mentesnek tartja. Épp ellenkezőleg. Tudja, hogy minden kreatív küldetés szent, de nem rágódik rajta. Tudja, hogy ha túl sokat foglalkozik vele, az megbénítja. Ezért inkább a technikára koncentrálni. A profi megtanulja a hogyan, aztán a mit és miért kérdését az istenekre bízta. Ahogy Somerset Maugham sem teszi, a profi sem vár az inspirációra, hanem arra számíthat, hogy munka közben megjelenik. A profi nagyon is tudatában van az inspirációt felépítő megfoghatatlanságnak. És mivel tiszteli azt, ezért hagyja kibontakozni. Hagy neki szférát, ahol működhet, amíg ő a saját szférájára koncentrálni.

A misztérium túlmagasztalása, és az azzal való túlzott elfoglaltság egy amatőrre jellemző.

A profi csendben marad. Nem beszél róla. Teszi a dolgát.

EGY PROFI SZEMBENÉZ A FÉLELMÉVEL

Az amatőr azt hiszi, hogy előbb túl kell lépnie a félelmén; és csak aztán foghat a dolgához. A profi viszont tudja, hogy a félelmet soha nem lehet legyőzni. Tudja, hogy nincsen harcos félelem nélkül, sem pedig művész rettegés nélkül.

Miután okádott az öltöző végében, Henry Fonda feltakarít és kimegy a színpadra. Még mindig retteg, de ennek ellenére cselekvésre kényszeríti magát. Tudja, hogy amint játszani kezd, csillapodni fog a félelme, és rendbe jön.

EGY PROFI NEM FOGAD EL SEMMILYEN KIFOGÁST

Az amatőr hagyja, alábecsülve Rezisztencia ravaszságát, hogy a nátha eltántorítsa őt a következő fejezet megírásától; és hisz a kígyónak, aki azt suttogja a fejében, hogy fontosabb postára adni a kész kéziratot, mint elvégezni a napi munkát.

A profi már megtanulta a leckét. Tiszteletben tartja Rezisztenciát. Tudja, hogy teljesen mindegy, hogy mennyire hiteles ürüggyel, de ha ma beadja a derekát, ez holnap kétszer annyira valószínű lesz.

A profi tudja, hogy Rezisztencia olyan, mint egy telemarketinges; amint beleszólsz a telefonba, véged. A profi fel se veszi a telefont. Folytatja a munkáját.

EGY PROFI VESZI A LAPOT

Sólyom barátom és én az első lyukat játszottuk a skóciai Prestwick golfpályán; a szél balról süvített. Nyolcas vassal ütöttem harminc yardosat szélirányban, de a huzat elkapta; elkeseredetten néztem, ahogy a labda erősen jobbra tér, elkapja a zöld oldalmezőt, majd kipattog a káposztaföldre. „Kurva élet!” fordultam a labdaszedőhöz. „Láttad hogy elvitte a szél az ütést!?”

Úgy nézett rám, ahogy csak a skót labdaszedők tudnak. „Há’ meg kő játszani a szelet, nem?”

A profi a valódi világban űzi a foglalkozását. Hadjáratának színterét viszontagságok, igazságtalanságok, rossz lépések és rohadt húzások mellett jó pihenők és szerencsés ugrások tarkítják. A profi tudja, hogy a terep csak mennyei viszonyok közt egyenes.

EGY PROFI FELKÉSZÜLT

Nem a szakma fortélyairól beszélek; azt mondani sem kell. A profi ennél mélyebb szinten felkészült. Fel van készülve rá, hogy nap, mint nap szembenézzon a saját önsorsrontó cselekedeteivel.

A profi megérti, hogy Rezisztencia mennyire termékeny és ötletes. Olyasmiket vághat hozzá, amiket azelőtt még sose látott.

A profi szellemileg felkészült arra, hogy csapásokat kapjon és adjon. Az a célja, hogy megragadja, amit az adott nap nyújthat neki. Kész megfontoltnak, vagy épp figyelmetlennek lenni, és elviselni egy csapást, amikor kell, végül kész öltre menni, amikor tud. Megérti, hogy a terep minden nap változik. A célja nem a győzelem (a siker magától jön, ha akar) hanem az, hogy saját magát olyan szilárdan és biztosan kezelje, amennyire csak tudja.

EGY PROFI NEM VÁG FEL

Egy profi munkájának stílusa van; felismerhetően az övé. De nem hagyja, hogy a kézjele beszéljen helyette. A stílusa a nyersanyagot szolgálja. Nem azzal hívja fel magára a figyelmet.

Ez persze nem jelenti azt, hogy időnként nem visz be egy-egy hibátlan dobást, csak hogy tudassa a többiekkel, hogy a pályán van.

**EGY PROFI
A TECHNIKA MESTERÉVÉ
VÁLÁSNAK SZENTELI MAGÁT**

A profi tiszteli a mesterségét. Nem tartja magát felsőbbrendűnek annál. Felismeri az előtte járók érdemeit. A tanítványukká válik.

A profi nem azért szenteli magát a technika mesteri elsajátításának, hogy azzal helyettesítse az ihletet, hanem mert a képességek egész arzenáljának a birtokában akar lenni, amikor jön az ihlet. A profi ravasz. Tudja, hogy ha a technika bejáratánál gürcöl, az ihletnek lesz helye besurranni a hátsó ajtón.

EGY PROFI NEM HABOZIK SEGÍTSÉGET KÉRNI

Tiger Woods a legnagyobb golfozó a világon. Mégis van egy tanára; Butch Harmon. Tiger nemcsak elviseli, vagy végigszenvedi az instrukciókat – hanem örömet leli bennük. Az a legnagyobb szakmai öröme, hogy kimehet a gyakorlópályára Butch-al, és még többet tanulhat a játékról, amit szeret.

Tiger Woods a tökéletes profi. Sosem jutna eszébe az, ami egy amatőrnek, hogy már mindent tud, vagy mindenre magától rá tud jönni. Épp ellenkezőleg, megkeresi a legnagyobb tudású tanárt, és figyelmesen hallgatja. A játék tanulói felismerik, hogy a golf lehetséges kibontakozási szintjei, csakúgy, mint bármely művészeté, kimeríthetetlenek.

EGY PROFI TÁVOLSÁGTARTÓ AZ ESZKÖZÉVEL SZEMBEN

A profi egy lépéssel elhátrál az eszközétől – legyen az a személyisége, a teste, a hangja, a tehetsége; a fizikai, mentális, érzelmi és pszichológiai lény, akit használ a munkája során. Nem azonosul ezzel az eszközzel. Ez pusztán valami, amit Isten adott neki, amivel dolgoznia kell. Hűvösen, személytelenül, tárgyilagosan tekint rá.

A profi a tudatával és az akaraterejével azonosul, nem azzal az anyaggal, amit a tudata és az akaratereje megformál a művészete során. Talán Madonna tölcser alakú melltartókban és gyere-dugj-meg bugyikban mászkál otthon? A D-Day tervezésével van elfoglalva. Madonna nem azonosul „Madonnával”. Madonna foglalkoztatja „Madonnát”.

EGY PROFI NEM VESZI MAGÁRA A KUDARCOT (VAGY A SIKERT)

Mikor azt mondják, a művészeknek vastag a bőruk, nem arra gondolnak, hogy az illető sötét, vagy érzéketlen, hanem hogy a szakmai öntudata nem a személyes Egójában lakik. Ennek az elkülönítése borzasztóan erős karaktert kíván, mert a legmélyebb ösztöneink tiltakoznak ellene. Az evolúció arra programozott minket, hogy a zsigereinkben érezzük az elutasítást. A törzs a száműzetés veszélyével fenyegetve biztosította az engedelmességünket. Az elutasítástól való félelem nemcsak pszichológiai, hanem biológiai is. Áthatja a sejtjeinket.

Rezisztencia tudja ezt, és ellenünk fordítja. Az elutasítástól való félelmünket használja fel, ha nem is arra, hogy lebénítson és meggátoljon a munkánk elvégzésében, akkor arra, hogy azt szélesebb közönség értékelése elé tárjuk. Volt egy kedves barátom, aki évekig dolgozott egy kivételes és mélységesen személyes novellán. Be volt fejezve. Ott volt a levelesládájában. De nem tudta rávenni magát arra, hogy elpostázza. Az elutasítástól való félelem kiherélte.

A profi nem veheti személyes sértésnek az elutasítást, mert ha ezt teszi, azzal Rezisztenciát erősíti. Nem a szerkesztő az ellenség; nem a kritikus az ellenség. Rezisztencia az ellenség. A csata a mi fejünkben zajlik. Nem engedhetjük, hogy a külső kritika, akármilyen igaz is, megerősítse a belső ellenségünket. Az az ellenfél így is elég erős.

A profi megtanulja, hogy hogyan álljon távolabb a teljesítményétől, még ha szívét-lelkét beleadja is. A Bhagavad-Gíta elmondja, hogy csak a munkánkhoz van jogunk, nem a munkánk gyümölcsehez. Minden, amit egy harcos feladhat, az az élete; a legtöbb amit egy sportoló tehet, hogy minden mást hátrahagy, mikor a pályára lép.

A profi szereti a munkáját. Teljes szívvel végzi. De nem felejt el, hogy a munkája nem ő. A művészi énje sok művet és előadást tartalmaz. Már most érik benne a következő. A következő jobb lesz, és az azután következő még jobb.

A profi önmagát igazolja. Kemény észjárású. Akár közömbösséggel, akár tömjénezéssel szembesül, hűvösen és

tárgyilagosan méri fel a dolgait. Ahol nem volt olyan jó, ott fejleszteni fogja. Ahol kiemelkedő volt, még tovább javítja. Keményebben fog dolgozni rajta. Holnap is a pályán lesz.

A profi meghallgatja a kritikát, hogy tanuljon belőle, és gyarapodjon tőle. De sosem felejt el, hogy Rezisztencia ördögien fordítja ellene. Rezisztencia maga mellé állítja a kritikát, hogy erősítse vele a félelem sorait, amik már amúgy is csatasorba álltak a művész fejében, hogy megtörjék az akaratát, és szétrombolják az elköteleződését. A profi nem dől be ennek. Mindenekelőtt megtartja a fogadalmát: Akármilyen történjék is, nem hagyom, hogy Rezisztencia legyőzzön.

EGY PROFI ELVISELI A VISZONTAGSÁGOKAT

Már öt éve éltem Tinseltown-ban, és megírtam kilenc forgatókönyvet, amelyek egyike sem kelt el, mire végre találkoztam egy nagy producerrel. Ő akkor is fogadta a telefonhívásait, miközben bemutattam neki a munkámat. Egy olyan headset cucca volt, szóval nem is kellett felvennie a kagylót; a hívások jöttek és ő csak fogadta őket. Egyszer csak beérkezett egy személyes jellegű is. „Megbocsátana?” kérdezte, és az ajtóra mutatott. „Ezt privátban szeretném elintézni.” Kiléptem az ajtón. Az becsukódott mögöttem. Eltelt tíz perc. Kint álltam a titkárnők mellett. Eltelt további húsz perc. Végül kinyílt a producer ajtaja; a kabátját vette kifelé jövet. „Oh, annyira sajnálom!”

Teljesen megfeledkezett rólam.

Ember vagyok. Ez fájt. Nem voltam már kölyök; a negyvenes éveimben jártam, a kudarcok olyan hosszú listájával, mint a karom.

A profinak nem szabad magára vennie a megaláztatást. A megaláztatás, csakúgy, mint az elutasítás és a kritika, a belső Rezisztencia külső tükröződése.

A profi elviseli a megpróbáltatásokat. Hagyja, hogy a madárszar szétfröccsenjen az esőköpenyén, hiszen tudja, hogy lejön az egy kis slagozással. Őt magát, a kreatív központját még egy hegynyi guanó sem képes eltemetni. A központja golyóálló. Semmi sem érintheti, ha ő nem hagyja.

Egyszer láttam egy kövér, vidám öreg fickót a Cadillac-jében az autópályán. Ment a légkondi, Pointer Sisters hallgatott CD-n és szivarozott. A rendszámtábláján ez állt:

ADÓK FZTVE

A profi a fánkra figyel, nem a fánkon lévő lyukra. Emlékezteti magát arra, hogy jobb bent lenni az arénában, ahol tapossa a bika, mint kint állni a nézőtéren, vagy a parkolóban.

EGY PROFI ÉRVÉNYESÍTI ÖNMAGÁT

Az amatőr hagyja, hogy mások negatív véleményei kiheréljék. Szívére veszi a külső kritikát, és hagyja, hogy az letarolja a hitét önmagában és a munkájában. Rezisztencia imádja ezt.

Kibírsz még egy Tiger Woods sztorit? A 2001-es Masters bajnokság utolsó napján (amit Tiger megnyert, ezzel egyben a Grand Slam-et is) négy lyuk volt még hátra, és valami tökkelütött a nézőtéren pont akkor sütötte el a vakuját, amikor Tiger ütésre emelt kezében meglódult az ütő. Tiger hihetetlen módon képes volt korrigálni az ütést a levegőben. De nem ez volt benne a lenyűgöző. Miután a tekintetével felnyársalta a tetteit, Tiger összeszedte magát, visszalépett a labdához és ütött egy 310 yardosat, pontosan középre.

Ilyen egy profi. Az acélos jellemnek ezt a szintjét a legtöbben fel sem foghatjuk, nemhogy még utánozzuk is. De nézzük meg közelebbről, hogy mit is tett Tiger, vagy pontosabban szólva, hogy mit nem tett.

Először is, nem reagált reflexszerűen. Nem engedte, hogy egy ilyen eset, aminek egyébként jogszerűen és automatikusan dühöt kellett volna kiváltania, ténylegesen kiváltsa azt. Irányította a reakcióját. Kormányozta az érzéseit.

Másodszor, nem vette magára. Felfoghatta volna ezt úgy is, hogy az a szemét direkt az ő ütését akarja elrontani. Reagálhatott volna dühvel, vagy felháborodással, vagy beállíthatta volna magát áldozatként is. Egyiket sem tette.

Harmadszor, nem tudta be az égiek rosszakaratának. Vehette volna úgy is ezt a malört, hogy ez a golf-istenek bosszúja, mint egy rossz passz a kosárlabdában, vagy mint egy tévesen vonalon kívül ítélt labda a teniszben. Nyöghetett, vagy duzzoghatott volna, vagy mentálisan megadhatta volna magát ennek az igazságtalanságnak, ennek a zavaró tényezőnek, és lett volna ürügye veszíteni emiatt. Egyiket sem tette.

Ehelyett megőrizte az uralmát a pillanat felett. Tudta, hogy mindegy, milyen csapás éri külső forrásból, neki még mindig el kell végeznie a dolgát, az ütést, amit akkor és ott meg kell tennie. És tudta, hogy továbbra is minden ereje megvan hozzá, hogy teljesítse azt az ütést. Semmi sem állt az útjába, csupán egy érzelmi töltet,

amiről ő maga döntött úgy, hogy megállítja. Kultida, Tiger anyja buddhista. Talán tőle tanulta a megbocsátás elvét, amivel szélnek eresztette a túlbuzgó fotós figyelmetlensége miatt érzett dühöt. Akárhogy is, Tiger Woods, az abszolút profi egy pillantással kiszellőztette a dühét, majd visszatért az adott feladathoz.

A profi nem engedheti, hogy mások tettei határozzák meg a valóságát. Holnap reggel a kritikus eltűnik, de az író továbbra is ott lesz, és szembe kell néznie egy üres papírlappal. Semmi sem számít, csak a munka folytatása. Leszámítva egy családi krízist, vagy a III. Világháború kitörését, a profi a helyén van, készen az istenek szolgálatára.

Emlékezz, Rezisztencia azt akarja, hogy másoknak add át az uralmat. Azt akarja, hogy kockáztasd az önértékelésedet, az önazonosságodat, a létezésed okát, és másoknak a munkádról alkotott véleményére tedd azt fel. Rezisztencia tudja, hogy ezt nem bírod ki. Senki se bírja.

A profi félresöpri a kritikusokat. Meg se hallja őket. Emlékezteti magát arra, hogy a kritikusok Rezisztencia öntudatlan szócsövei, és mint olyanok, igazán ravaszak és veszedelmesek tudnak lenni. Az értékeléseikben ugyanazt a toxikus mérget keverik ki, mint amit Rezisztencia művel a fejünkben. Ebben rejlik a valódi gonoszságuk. Nem azért, mert hiszünk nekik, hanem mert hiszünk a saját elménk Rezisztenciájának, amelynek a kritikusok csupán öntudatlan képviselői.

A profi megtanulja felismerni az irigység által fűtött kritikát, és annak veszi, ami igazából: a legnagyobb elismerésnek. A kritikus azt utálja a legjobban, amit ő maga is megtehetett volna, de nem volt hozzá mersze.

EGY PROFI ISMERI A HATÁRAIT

Szerez egy ügynököt, szerezz egy ügyvédet, szerezz egy könyvelőt. Tudja, hogy csak egy dologban lehet profi. Bevon más profikat is, és tisztelettel bánik velük.

EGY PROFI ÚJRAFELTALÁLJA MAGÁT

Goldie Hawn egyszer megjegyezte, hogy egy hollywoodi színésznőnek csak három kora van: „Baba, D.A. és Driving Miss Daisy.” Igaz, hogy mást akart ezzel szemléltetni, de attól igaz marad, hogy: Művészként a Múzsát szolgáljuk, és a Múzsának egynél több munkája lehet számunkra az életünk során.

A profi nem engedi magát egyetlen megnyilvánuláshoz kötődni, akármilyen kényelmes, vagy sikeres legyen is az. Akár egy átutazó lélek, leveti az elnyűtt testét és felölt egy újat. Folytatja az útját.

A PROFIK FELISMERIK EGYMÁST

A profi érzi, hogy ki az, aki megszolgált az idejét, és ki az, aki nem. Mint ahogy Alan Ladd és Jack Palance felméri egymást a Shane–ben, egy bérgyilkos felismer egy másik bérgyilkost.

TE KFT.

Mikor Los Angelesbe költöztem és megismertem néhány forgatókönyvírót, megtudtam, hogy sokuknak saját cége van. Nem magánszemélyként nyújtottak írói szolgáltatásokat, hanem „bérbe adták” magukat az egyszemélyes cégüktől. A szerződéseiket is így írták meg – „a Szolgáltató x szolgáltatást nyújt”. Ilyennel korábban még sose találkoztam. Elég frankónak tartottam.

Vannak bizonyos adózási és pénzügyi előnyei annak, ha egy író cégesíti magát. De amit igazán szeretek benne, az a metafora. Tetszik az ötlet, hogy Én Kft. legyek. Így két kalapot hordhatok. Felvehetem és kirúghatom magam. Még – ahogy Robin Williams mondta az író-producerekről – be is fűthetek a saját seggem alá.

Ha céggé alakulsz (vagy akár csak úgy gondolsz magadra), az erősíti a professzionális gondolkodásmódodat, mert különbséget tesz a művész-aki-elvégzi-a-munkát és a tudatos-akarat-ami-irányítja-a-műsort között. Nem számít, mennyi sértés éri az előbbit, az utóbbi könnyedén veszi, és képes továbblépni. Hasonlóan: siker esetén Neked-az-írónak dagadhat a melled, de Neked-a-főnöknek eszébe jut visszafogni a büszkeségedet.

Dolgoztál már irodában? Akkor tudod, mi az a Hétfő Reggeli Megbeszélés. A csapat összegyűlik a konferenciateremben, és a főnök végigmegy rajta, hogy ki milyen feladatokért felelős azon a héten. A gyűlés végén egy asszisztens elkészít és kiosztja a munkamenetet. Egy órával később az asztalodon landol, és máris pontosan tudod, hogy mi a feladatod a héten.

Minden hétfő reggel tartok magammal egy ilyen megbeszélést. Leülök és végigmegyek a feladataimon. Aztán leírom és kiosztom magamnak.

Van céges testületem, és céges névjegykártyám, és céges számlatömböm. Leírom a céges kiadásokat és céges adókat fizetek. Külön hitelkártyám van magamnak és a cégemnek.

Ha céggént gondolunk magunkra, akkor egyfajta egészséges távolságra kerülünk magunktól. Kevésbé vagyunk szubjektívek. Nem vesszük annyira magunkra a csapásokat. Hidegebb a vérünk; reálisabban árazzuk a termékeinket. Néha én, mint Faragó Feri, túl szelíd természetű vagyok ahhoz, hogy odamenjek és eladjak

valamit. De mint Faragó Feri Kft., a csillagokat is kistrichelhetem magamból. Az nem én vagyok többé. Én Én Kft. vagyok.
Profi vagyok.

EGY LÉNY, AMI NEM TÁGÍT

Miért adja meg magát Rezisztencia, ha profivá válunk? Mert Rezisztencia csak hetvenkedik. Rezisztenciának nincsen saját ereje; azt kizárólag a tőle való félelmünkből nyeri. Egy hetvenkedő eliszkol még a legsatnyább, jellemtelen patkány elől is, ha az megállja a helyét vele szemben.

A profizmus esszenciája, hogy munka közben kizárólag arra és annak követelményeire fókuszálunk, és minden mást a háttérbe szorítunk. Az ősi spártaiak úgy nevelkedtek, hogy minden ellenséget névtelennek és arctalannak tartsanak. Más szóval hittek benne, hogy ha ők teszik a dolgukat, nincs olyan erő a Földön, ami szembeszállhatna velük. Az üldözők-ben John Wayne és Jeffrey Hunter együtt üldözik Scar-t, a hadvezért, aki elrabolta fiatal nőrokonukat, akit Natalie Wood alakít. Winter megállítja őket, de Wayne karaktere, Ethan Edwards nem veszít az eltökéltségből. Kijelenti, hogy tavasszal visszatér a nyomra, és előbb vagy utóbb ki tudja használni a szökevény lankadó figyelmét.

ETHAN

Úgy tűnik, sose tanulja meg, hogy van olyan lény, ami nem tágít. Szóval végül megtaláljuk őt, megígérem neked. Olyan biztos, mint a Föld forgása.

A profi nem tágít. Azzal győzi le Rezisztenciát a saját játszmájában, hogy még kitartóbb, és még engesztelhetetlenebb.

SEMMI MISZTÉRIUM

Nincs semmi misztikus a profivá válásban. Ez egy akarattal meghozott döntés. Eldöntjük, hogy profinak tekintjük magunkat, és megtesszük. Ilyen egyszerű.

HARMADIK KÖNYV

REZISZTENCIÁN TÚL

A Felső Birodalom

Az első kötelességed áldozni az isteneknek és imádkozni hozzájuk, hogy adjanak neked olyan gondolatokat, szavakat és tetteket, amelyek a leginkább kedvessé teszik ez istenek előtt a parancsaidat, és amelyek a lehető legteljesebb szeretetet, dicsőséget és előnyt hozzák magadnak, a barátaidnak és a városodnak.

– Xenophon,
A Lovasság Parancsnoka

ELVONT ANGYALOK

A következő néhány fejezet azokról a láthatatlan szellemi erőkről fog szólni, amelyek támogatnak és megtartanak minket az önmagunk felé tartó utazás során. Tervezek olyan szavakat használni, mint múzsák és angyalok.

Kényelmetlen ez számodra?

Ha igen, akkor megengedem neked, hogy az angyalokra elvont értelemben gondolj. Vedd úgy, hogy ezek az erők ugyanolyan személytelenek, mint a gravitáció. Talán tényleg azok. Azt ugye nem nehéz elhinni, hogy minden szem magban létezik egy erő, amitől kicsírázik? Vagy, hogy minden kiscicában és csikóban van egy olyan ösztön, ami arra készíti, hogy fusson és játsszon és tanuljon?

Ahogy Rezisztenciára is lehet személyként gondolni (mint amikor azt mondtam, hogy Rezisztencia „szereti” ezt meg azt, Rezisztencia „utálja” ezt meg azt), lehet úgy is tekinteni rá, mint egy természeti erőre, amely épp annyira személytelen, mint az entrópia, vagy a molekulák bomlása.

Hasonlóképpen a növekedésre való készítés is felfogható személyként (mint daimon, vagy génusz, mint angyal, vagy múzsa) és felfogható személytelenként, mint az árapály, vagy a Vénusz átvonulása. Bármelyik változat működik, amelyik kényelmes nekünk. Ha az extradimenzionalitás semmiképp sem fekszik neked, gondolj rá „tehetségként”, amit az evolúció programozott a génjeinkbe.

A lényeg, amit be szeretnék mutatni az elméletemmel az, hogy vannak olyan erők, amelyeket a szövetségeseinknek tarthatunk.

Míg Rezisztencia azon dolgozik, hogy ne valósíthassuk meg azt, amire születtünk, vele egyenlő nagyságú és ellentétes erők állnak ellent neki. Ezek a mi szövetségeseink és angyalaink.

A MISZTÉRIUM MEGKÖZELÍTÉSE

Miért hangsúlyoztam annyira a professzionalitást az előző fejezetekben? Mert a művészetben a legfontosabb dolog az, hogy dolgozzunk. Semmi más nem számít, mint hogy leülünk minden nap, és megkíséreljük, amit kell.

Miért ennyire fontos ez?

Mert ha minden nap nekiállunk, és nyomjuk az ipart, egy misztikus dolog veszi kezdetét. Beindul egy folyamat, ahol elkerülhetetlenül és biztosan maga a mennyország siet a segítségünkre. Láthatatlan erők sorakoznak a céljaink mellé; a szándékaink megszilárdulnak, ahogy képessé válunk meglátni az értékeit.

Ez a másik titok, amit a valódi művészek tudnak, de az író palánták nem. Amikor napról napra nekiállunk dolgozni, erő összpontosul körénk. A Múza észreveszi az elhivatottságunkat. Helyesli. Kiérdemeljük a pártfogását. Amikor leülünk dolgozni, olyanok leszünk, mint a mágnes, ami vonzza a vasszemcséket. Ötletek jönnek. Felismerések születnek.

Míg Rezisztencia a pokolban trónol, a Teremtés otthona a mennyben van. És nem csak szemlélődik, hanem egy lelkes és aktív szövetségesünk.

Amit én Professzionalitásnak hívok, azt más nevezheti a Művészek Kódexének, vagy a Harcos Útjának. Ez egy önzetlen és szolgálatkész attitűd. A Kerekasztal Lovagjai erényesek voltak, és nem magukat helyezték előtérbe. Mégis sárkányokkal párbajoztak.

Mi is sárkányokkal nézünk szembe. A lélek tűzokádó griffjeivel, akiket le kell győznünk, és túl kell járnunk az eszükön ahhoz, hogy eljussunk az önvalónk felfedezetlen kincseihez, és hogy kiszabadítsuk a királylányt, Isten nekünk szánt tervét, a saját sorsunkat, és a választ a kérdésre, hogy miért kerültünk erre a bolygóra.

A MÚZSA MEGSZÓLÍTÁSA

A fejezet elején lévő tanácsokat Xenophilus, az ünnepelt harcos és történetíró adta A Lovasság Parancsnoka c. puhafedelű kis könyvben azoknak a fiatalembereknek, akik az athéni lovasság tisztjei akartak lenni. Leszögezi, hogy a parancsnok elsődleges feladata áldozni az isteneknek és segítségül hívni őket, ami fontosabb, mint kipucoltatni a trágyát az istállóból, vagy finanszírozás után járni a Védelmi Bírák Testületénél.

Én ugyanezt teszem. Mielőtt nekilátok a munkámnak, elmondok egy imát a Múzsához. Hangosan és teljesen őszintén kimondom. Csak ezután vágok bele.

A húszas éveim vége felé egy kis házat béreltem Észak-Kaliforniában; úgy voltam vele, hogy vagy befejezek egy novellát, vagy beledöglök a próbálkozásba. Addigra már felbontottam egy házasságot egy lánnyal, akit teljes szívemből szerettem, elcseszttem két karriert, bla bla bla, satöbbi, csak mert nem tudtam kezelni Rezisztenciát (habár ezt akkoriban nem értettem). Volt egy novellám, amivel 9/10 részben kész voltam, és egy másik 99%-nál, majd mindkettőt a kukába dobtam. Nem tudtam befejezni őket. Nem voltam elég tököс hozzá. Ezen mód megadva magamat Rezisztenciának minden eddig említett alattomos és gonosz figyelemelterelés prédájává váltam, amelyek egyike sem vezetett sehova, míg végül partra vetődtem ebben az álmos kis kaliforniai városban a Chevy kisbuszommal, a macskámmal Mo-val, és az antik Smith-Corona írógéppemmel.

Lakott egy Paul Rink nevű srác az utcában. Nézzetek utána, benne van Henry Miller Big Sur and the Oranges of Hieronymus Bosch- jában. Paul író volt. A lakókocsijában lakott, amit „Moby Dick”-nek hívott. Minden napot Paul-nál kezdtem egy kávéval. Olyan írókkal ismerttetett meg, akiről azelőtt még sosem hallottam, előadást tartott nekem az önfegyelemről, az elkötelezettségről, és a piac gonoszságairól. De ami a legjobb, megosztotta velem az imáját, A Múzsa Megidézését Homérosz Odüsszeiájából, ahogy T.E. Lawrence fordította. Paul legépelte nekem a még enyémnél is régibb manuális Remingtonján. Még mindig megvan. Sárga és száraz, mint a homok; egy lehelettől elporladna.

A házikómban nem volt TV. Sosem olvastam újságot, vagy mentem el moziba. Csak dolgoztam. Egy délután, miközben csapkodtam az írógépet az irodává alakított kis hálósobámban, meghallottam odakintről a szomszéd rádióját. Valaki nagy hangon beszélt benne „... hogy megőrizzük, megóvjuk és védjük az Egyesült Államok Alkotmányát.” Kimentem. Mi történik? „Nem hallottad? Nixon lemondott; egy új ember van a helyén.”

Teljesen lemaradtam a Watergate ügrről.

Elszántan folytattam a munkát. Annyiszor vallottam kudarcot, és ezzel annyi fájdalmat okoztam magamnak és másoknak, akiket szerettem, hogy ha ezúttal is elszúrtam volna, fel kellett volna akasztanom magamat. Akkor még nem tudtam, hogy mi az a Rezisztencia. Senki sem tanított erre a koncepcióra. Ennek ellenére éreztem, de nagyon. Önpusztítási kényszer formájában tapasztaltam meg. Nem tudtam befejezni, amit elkezdtem. Minél közelebb kerültem hozzá, annál több módot találtam arra, hogy elrontsam. Huszonhat hónapon keresztül dolgoztam egyhuzamban, amelyből csak kettőt vettem ki, hogy vándormunkát végezzek Washington államban, és végül egy nap elérkeztem az utolsó oldalhoz és leírtam:

VÉGE

Nem találtam vevőt a könyvre. Se a következőre. Tíz év telt el, mire megkaptam az első csekket valamiért, amit én írtam, és még tíz, mielőtt egy novella, a Bagger Vance Legendája ténylegesen kiadásra került. De az a pillanat, amikor először ütöttem le a billentyűkkel a VÉGE szót, korszakalkotó volt. Emlékszem rá, ahogy kifűztem az utolsó oldalt, és hozzátettem a kész kézirat kupacához. Senki sem tudta, hogy elkészültem. Senkit sem érdekelt. De én tudtam. Úgy éreztem, hogy egy sárkány, amivel egész életemben küzdöttem, holtan esik össze a lábaimnál, és kileheli utolsó kénes leheletét.

Nyugodj békében, bazdmeg.

Következő reggel átmentem Paul-hoz kávézni, és mondtam neki, hogy elkészültem. „Jó neked,” mondta anélkül, hogy felnézett volna. „Kezdd el még ma a következőt.”

A MÚZSA MEGSZÓLÍTÁSA, MÁSODIK RÉSZ

Mielőtt megismertem Paul-t, sosem hallottam még a Múzsákról. Ő világosított fel. A Múzsák kilenc lánytestvér voltak, Zeusz és Mnemosyne (ami „memóriát” jelent) lányai. A neveik Clio, Erato, Thalia, Terpsichore, Calliope, Polyhymnia, Euterpe, Melpomene és Urania. Az a dolguk, hogy művészeket inspiráljanak. Minden múzsa más művészetért felelős. Van egy kerület New Orleans-ban ahol az utcák a Múzsákról vannak elnevezve. Egyszer laktam ott, de fogalmam se volt róla; azt hittem ezek csak fura nevek.

Ezt mondja Szókratész Platón Phaedreus– ában az „égből küldött örültség nemes hatásáról”:

A harmadik fajta megszállottság és örület a Múzsák általi megszállottság. Mikor ez lesújt egy finom és szűz lélekre, ihletett lírai és egyéb költészeti kifejezőmódokra ösztökéli, és számtalan régi hős tetteit magasztalja az utókor okítására. De ha az ember a Múzsák örületétől érintetlenül érkezik a költészet ajtajába, azt gondolván, hogy a puszta technikától jó költő lesz, ő és az ő józan szerzeményei sosem érik el a tökéletességet, és az ihletett örült eredményei teljesen elhomályosítják azokat.

A görögök úgy értelmezték a misztériumot, hogy megszemélyesítették. Az ókoriak hatalmas, ősi erőket érzekeltek a világban. Hogy megközelíthetővé tegyék, emberi arcot adtak nekik. Zeusznak, Apollónak, Aphroditének hívták őket. Az amerikai indiánok is érezték ugyanezt a misztikumot, de állati formában értelmezték – Tanító Medve, Hírnök Sas, Szélhámos Prérifarkas.

Az elődeink olyan hatalmaknak és erőknak voltak a tudatában, amelyek nem ebben az anyagi szférában foglalnak helyet, hanem egy magasztosabb, titokzatosabb szinten. Mit tartottak erről a felsőbbrendű világról?

Először is, hitték, hogy ott nem létezik halál. Az istenek halhatatlanok.

Az istenek, habár nem különböznek teljesen az emberektől, végtelenül nagyobb hatalommal rendelkeznek. Az akaratukkal

szembeszállni hiábavaló. Balsorsot jelent gőggel tekinteni a mennyek országára.

A tér és az idő máshogy létezik ebben a magasabb dimenzióban. Az istenek gyorsan utaznak, „mint a gondolat”. Némelyikük ismeri a jövőt, és bár ahogy a drámaíró Agathon mondja,

Egyedül ez van Istennek megtagadva:

a múlt megváltoztatásának hatalma

a halhatatlanok mégis trükközhetnek az idővel, ahogy mi is tesszük néha álmunkban, vagy a képzeletünkben.

A görögök úgy hitték, hogy az univerzum nem közömbös. Az istenek érdeklődéssel fordulnak az emberi ügyek felé, és jó vagy rossz beavatkozásokat végeznek a terveinken.

A kortárs felfogás szerint mindez bájos, de nevetséges. Valóban? Akkor válaszolj. Honnan jött a Hamlet? Honnan jött a Parthenon? Honnan jött a Nude Descending a Staircase?

EGY LÁTNOK VÉGRENDELETE

Az örökkévalóság szerelmes az idő teremtményeibe.

– William Blake

William Blake, a látnoki költő értelmezésem szerint egyike volt azoknak a félőrült jelenségeknek, akik időről időre megjelennek hús és vér formában – tudósok, akik képesek rövid időre felemelkedni magasabb síkokra, majd visszatérni és megosztani velünk a csodákat, amiket láttak.

Megpróbáljuk értelmezni a fenti sor jelentését?

Amit Blake „örökkévalóság” alatt ért, azt hiszem az a szféra, ami feljebb van, mint ez, amiben élünk, vagyis a valóság anyaginál magasabb színvonala. Az „örökkévalóságban” nincs olyan, hogy idő (máskülönben Blake nem különböztetne meg „örökkévalóságot”), és valószínűleg nincsen tér sem. Ezen a síkon más lények lakhatnak. Vagy lehet tiszta tudat, vagy szellem. De akármi is legyen, Blake szerint képes „szerelmes” lenni.

Ha laknak lények ezen a síkon, úgy veszem, hogy Blake szerint anyagtalanok. Nincsen testük. Van viszont kapcsolatuk az idő szférájával, amiben élünk. Érdekli őket.

Az, hogy „az örökkévalóság szerelmes az idő teremtményeibe” azt jelenti számomra, hogy a felsőbb szféra teremtményei (vagy maga a szféra, elvontan) valamilyen módon örömet lelik abban, amit mi, időhöz kötött lények képesek vagyunk a korlátolt anyagi szféránkban fizikailag létrehozni.

Talán túlfeszítem a húrt, de ha ezek a lények örömet lelik „az idő teremtményeiben”, nem lehet, hogy egy kicsit noszogatnak is minket arra, hogy létrehozzuk őket? Ha ez igaz, akkor a művész fülébe ihletet suttagó Múza képe igazán találó.

Az időtlen kommunikál az időhöz kötöttel.

Ezt úgy értelmezem, mintha Blake modellje szerint az Ötödik Szimfónia már létezett volna abban a magasabb szférában, mielőtt Beethoven eljátszotta volna azt, hogy dah-dah-dah-DUM. Van viszont egy csattanó: A darab csak lehetőségként létezett – úgyszólván test nélkül. Még nem vált zenévé. Nem tudta eljátszani. Nem hallhattad.

Szüksége volt valakire. Szüksége volt egy testet öltött lényre, egy emberre, egy művészre (vagy pontosabban szólva egy géniuszra, annak „lélek” vagy „megelevenítő szellem” értelmében), aki létre hozta ezen az anyagi síkon. A Múzsza így suttogott Beethoven fülébe. Talán beledúdolt pár dallamot egy millió másik fülbe is. De senki más nem hallotta. Csak Beethoven vette észre.

Megvalósította. Az Ötödik Szimfóniát az „idő teremtményévé” tette, amibe az „örökkévalóság” „szerelmes” lehet.

Mert az örökkévaló, gondoljunk rá Istenként, tiszta tudatként, végtelen intelligenciaként, mindenható szellemként, vagy lényekként, istenekként, szellemekként, avatárokként – mikor „az” vagy „ők” valahogy meghallják a földi zene hangjait, örülnek.

Más szóval Blake egyetért a görögökkel. Az istenek léteznek. És valóban áthatolnak a mi földi szféránkba.

Ez visszavezet minket a Múzsához. Emlékszel, hogy a Múzsza Zeusznak, az Istenek Atyjának és Mnemosynének, Memóriának a lánya? Ez elég megnyerő családfa. Elfogadom ezt a bizonyítványt.

Megfogadom Xenophon tanácsát; mielőtt leülök dolgozni, megállok egy percre, hogy lerójam a tiszteletemet ez előtt a láthatatlan Erő előtt, aki megtehet, vagy megtörhet engem.

A MÚZSA MEGSZÓLÍTÁSA, HARMADIK RÉSZ

A művészek emberemlékezet óta szolongatják a Múzsát. Ez igen bölcs dolog. Mágikus hatása van annak, ha lerántjuk emberi arroganciánk álarcát és egy olyan forrás segítségéért folyamodunk, amelyet nem látunk, hallunk, tapintunk vagy szagolunk. Itt van Homérosz Odüsszeia–jának kezdete T.E. Lawrence fordításában [Szabó István 1846-os fordításában – a ford.]:

Múza, sokoldalú férfiuról zengj éneket, a ki
Troja híres várát feldulván messzire bolygott,
Számptalan országot látott, erkölcsöket ismert;
Szívben kinokat élt a tengeren, önmaga lelkét
Oltalmazva s barátait is honaikba keresve.
De bármint akará meg nem menthette szeretteit,
Tudniillik magokat veszték el bűneik által,
A botorak, megevén jószágát az isteni Napnak,
A ki ezért elfedte nekik honaikba világát.
Mondd el némileg ezt nekem is, Zeusz égi leánya.

Ezt a bekezdést érdemes közelebbről is megvizsgálni.

Először is, Emberfeletti költészet istennője. Mikor megszólítjuk a Múzsát, nemcsak, hogy a valóság egy másik síkján élő erőhöz szólunk, hanem egy magasztosabb síkon élőhöz.

Istennő, Zeusz leánya. Nemcsak emberfeletti közbenjárást kérünk, hanem a legfelső szintű közbenjárást, a csúcstól mindössze egy fokozatnyira.

Mondd el ezt nekem is. Homérosz nem ragyogást, vagy sikert kér. Csak ezt a darabot akarja megírni.

Zengj éneket. Ez nagyjából mindent lefed. A Karamazov testvérektől a vízvezeték-szerelvény kereskedésig.

Imádom Odüsszeusz hányattatásainak összegzését, ami a megszólítás testét képezi. Ez Joseph Campbell hősének az útja dióhéjban, egyben minden ember történetének velős összefoglalása. Ott van az eredendő büntény (amit mindannyian elkerülhetetlenül elkövetünk), amely kiveti a hőst az otthonához kötődő nyugalomból, és vándorlásra hajtja, a jóvátétel keresésére, a fáradhatatlan küldetésre, hogy „hazatérjen”, mármint Isten kegyeibe, vissza önmagához.

Különösen kedvelem a második büntettre való figyelmeztetést, megenni jószágit az isteni Napnak. Ez az a bűn, ami lelki pusztulást idéz elő: szent dolgokat profán célokra használni. Prostitúció. A tehetség aprópénzre váltása.

Végül a művész kívánsága a művének: Tedd ezt a regét élővé mindannyiunk számára a sokrétű értelmével, Múzsza.

Ezt akarjuk, nem? Inkább élővé tenni, mint nagyszerűvé. Nem csak egy szempontból, hanem minden értelemben.

Oké.

Elmondtuk az imánkat. Készen állunk a munkára. És most?

A KEZDET VARÁZSA

Mindenfajta kezdeményezésre (és teremtésre) vonatkozóan van egy alapvető igazság, aminek a figyelmen kívül hagyása számtalan ragyogó ötletet és tervet semmisít meg: abban a pillanatban, amikor valaki elkötelezi magát, a gondviselés mellette van. Mindenféle dolog történik, hogy segítsen neki, olyan dolgok, amik egyébként nem fordultak volna elő. Az események egész sorozata fakad az elhatározásból, váratlan és kedvező egybeesések, találkozások és anyagi támogatás, amiről álmában se gondolta volna valaki, hogy az útjába kerül. Megtanultam mélyen tisztelni Goethe egyik szólását: „Amire képes vagy, vagy álmodod, hogy képes vagy rá, kezd el. A merészségben géniusz, mágia és erő lakozik. Kezdd el most.”

– W. H. Murray,

A Skót Himalája Expedíció Láttad már Wim Wenders filmjét, a Berlin felett az eget, ami a köztünk járó angyalokról szól? (Amerikai verziója az Angyalok városa Meg Ryan-nel és Nicholas Cage-el) Én hiszek benne. Hiszem, hogy vannak angyalok. Itt vannak, de mi nem látjuk őket.

Az angyalok Istennek dolgoznak. Az a munkájuk, hogy segítsenek minket. Hogy felébresszenek. Továbbmozdítsanak. Az angyalok az evolúció ügynökei. A Kabbala úgy írja le az angyalokat, mint fénylő nyalábokat, vagyis intelligenciaként, tudatként. A Kabbalisták hiszik, hogy minden fűszál fölött áll egy angyal és azt kiabálja „Nőj! Nőj!”. Továbbmegyek. Én úgy hiszem, hogy az egész emberi faj fölött áll egy szuperangyal, és azt kiabálja „Fejlődj! Fejlődj!”.

Az angyalok olyanok, mint a Múzsák. Tudnak dolgokat, amiket mi nem. Segíteni akarnak nekünk. Ők az üveg túloldalán vannak, és kiabálnak, hogy felhívják a figyelmünket. De mi nem halljuk őket. Túlságosan elfoglal minket a saját képtelenségünk.

Ó, de amikor belefogunk!

Amikor elkezdünk valamit.

Amikor megfogán bennünk egy vállalkozás, és a félelmeinkkel farkasszemet nézve elköteleződünk mellette, valami csodálatos történik. Egy szakadás keletkezik a hártán. Mint az adrenalin löket, ami előnti a tojásból kikelő kiscsibét, amikor először belevágja a csőrét a héjba. Angyali szülésznők gyűlnek körénk; segédkeznek, miközben megszüljük önmagunkat, azt az embert, akivé válni születtünk, azt, aki bele volt kódolva a lelkünkbe, a daimonunkba, a géniuszunkba.

Mikor elkezdünk valamit, kitérünk a saját utunkból és hagyjuk, hogy az angyalok közbelépjenek, és tegyék a dolgukat. Ekkor tudnak hozzánk beszélni, és ennek örülnek. Isten is örül ennek. Az örökkévalóság, ahogy Blake mondaná, kaput nyitott az időbe.

És mi vagyunk az a kapu.

A FOLYTATÁS VARÁZSA

Mikor végzek a napi munkával, felmegyek a hegyekbe sétálni. Viszek egy diktafont, mert tudom, hogy amint a felszínes elmém kiürül a séta közben, egy másik részem megszólal.

A 342. oldalon lévő „bámulja” szó... az kéne oda, hogy „szemez vele”.

Ismétled magad a 21. Fejezetben. Az utolsó mondat tök olyan, mint ami a 7. Fejezet közepén van.

Ilyesmik jutnak eszembe. Minden nap és minden percben felmerülnek hasonló dolgok mindannyiunkban. A paragrafusokat, amiket ma írtam, tegnap diktáltam magamnak; hogy felváltsák az előző, gyengébb bevezetést a fejezethez. Egyenest a diktafonról fejtem vissza az új, javított verziót.

Önmagunk felülvizsgálata és kijavítása annyira általános jelenség, hogy észre sem vesszük. De csodálatos. És hatalmas jelentősége van.

Mégis ki végzi ezt a revíziót? Milyen erő rángatja az ingünk ujját?

Mit mond a mentális architektúránkról az, hogy erőlködés nélkül, vagy anélkül, hogy gondolkodnunk kéne rajta, megszólal egy hang a fejünkben, és tanácsokat ad (és bölcs javaslatokat tesz) ahhoz, hogy hogyan végezzük a dolgunkat és éljük az életünket? Kinek a hangja ez? Milyen szoftver működik bennünk, amin gigabájtos információkat futnak át, miközben a főáramú énünk mással van elfoglalva?

Angyalok?

Vagy múzsák?

Esetleg ez lenne a Tudattalan?

Az Önvaló?

Akármi is ez, okosabb nálunk. Sokkal okosabb. Nem kell neki megmondanunk, hogy mit csináljon. Saját magától lát munkához. Úgy tűnik, dolgozni akar. Láthatóan élvezi is.

Pontosan mit csinál?

Rendszerez.

A rendszerezés elve bele van kódolva a természetbe. Maga a káosz is önrendező. Az ős-rendezetlenségben a csillagok megtalálják a pályájukat; a folyók pedig az útjukat az óceánhoz.

Amikor elkezdünk egy univerzumot teremteni, mint Isten – egy könyvet, egy operát, egy új vállalkozást – ugyanazok az alapelvek

lépnek érvénybe. A forgatókönyvünk három felvonásos struktúrába rendezi magát; a szimfóniánk mozdulatokban ölt formát; a vízvezeték-alkatrész szaküzletünk felfedezi az optimális utasítási láncolatát. Hogyan tapasztaljuk ezt meg? Úgy, hogy ötleteink vannak. Képek villannak fel a fejünkben borotválkozás, vagy fürdés közben, vagy elképesztő módon, miközben ténylegesen dolgozunk. Okos manók működtetik ezt. Ha elfelejtünk valamit, az eszünkbe juttatják. Ha letérünk a pályáról, megnyirbálják a korlátainkat és visszaterelnek minket a sínre.

Milyen következtetést vonhatunk le ebből?

Nyilvánvalóan valamilyen intelligencia dolgozik itt, amely független a tudatos elménktől, mégis szövetségben áll vele, és feldolgozza az anyagot nekünk és velünk együtt.

Ezért szerények a művészek. Tudják, hogy nem ők végzik a munkát; ők csak veszik az utasításokat. És ez az, ami miatt a „nem kreatív emberek” utálják a „kreatív embereket”. Mert féltékenyek. Érzik, hogy a művészek és írók valami olyan inspiráció-és energiahálózathoz kapcsolódnak, amivel ők maguk nem tudnak kapcsolatot teremteni.

Természetesen ez nonszensz. Mindannyian kreatívak vagyunk. Ugyanúgy rendelkezünk elmével. Ugyanazok a hétköznapi csodák történnek mindannyiunk fejében minden nap minden percében.

LARGO

A húszas éveimben traktorvontatókat vezettem egy Burton Lines nevű cégnek Durham-ben, Észak-Karolinában. Nem voltam túl jó benne; az önpusztító démonaim tartottak ott. Csak a vakszerencsén múltott, hogy nem öltem meg magamat, és azokat a szerencsétlen balfékeket, akik velem egy időben véletlenül ugyanazon az autópályán voltak. Kemény időszak volt. Legatyásodtam és elidegenedtem a feleségemtől, és a családomtól. Egy éjszaka ezt álmodtam:

Egy repülőgép anyahajó legénységéhez tartoztam. A hajó azonban megfeneklett a szárazföldön. Továbbra is indította a repülőit és tette a dolgát, de partra volt vetve fél mérföldre az óceántól. A tengerészek mind tudták, mennyire elbaltázott szituáció ez; élénk és állandó feszültségként érzékelték. Egyetlen reménysugárként volt a fedélzeten egy tengerészeti lövész hadnagy, akinek „Largo” volt a beceneve. Az álomban úgy tűnt, ez a lehető legfrankóbb becenév, ami csak lehet valakinek. Largo. Imádtam. Largo egyike volt azoknak a keménykötésű tiszteknek, mint amilyen Burt Lancaster karaktere, Warden a Most és mindörökkében. Az egyetlen fickó a hajón, aki pontosan tudja, mi történik, a kemény öreg őrmester, aki az összes döntést hozza, és ténylegesen vezényel mindent.

De hol volt Largo? Szerencsétlenül álldogáltam a korlát mellett, mikor a kapitány odajött és beszélni kezdett hozzám. Még ő is el volt veszve. Az ő hajója volt, mégse tudta, hogyan vigye ki a szárazföldről. Ideges voltam, közben a fúvószenekarral is beszélgettem, és azt se tudtam, mit mondjak. A kapitány láthatóan nem figyelt erre; csak lazán felém fordult és azt mondta, „Mi a fenét fogunk csinálni, Largo?”

Úgy ébredtem, mint akibe villám csapott. Én voltam Largo! Én voltam a Kraftos Öreg Baka. Az irányítás átvételéhez szükséges erő a kezemben volt; annyit kellett tennem, hogy elhiggyem.

Honnan jött ez az álom? Nyilvánvalóan jóindulatú volt. Mi lehetett a forrása? És mit mond el az univerzum működéséről az, hogy ilyesmi egyáltalán megesik?

Hangsúlyozom, hogy mindannyiunknak volt már hasonló álma. Olyan gyakori, mint egy porszem. Vagy mint a napfelkelte. Ettől még nem kevésbé csodálatos.

Mielőtt Észak-Karolinába mentem volna, a louisianai Buras mellett dolgoztam az olajmezőkön. Egy barakkban laktam sok más átutazó munkással. Az egyikük szerzett egy meditációról szóló puhaborítós könyvet New Orleans-ban; megtanított rá, hogyan kell. Ki szoktam menni a dokkhoz munka után, hogy megpróbálkozzak vele. Egy este ez jött:

Keresztbe tett lábakkal ültem, mikor egy sas odarepült, és a vállamra ült. A sas összeolvadt velem, és szárnyra kelt, hogy a fejem az ő feje lett, és a kezeim az ő szárnyai. Teljesen hiteles élménynek tűnt. Éreztem a levegőt a szárnyaim alatt, ami olyan szilárd volt, mint a víz, amikor meghúzod benne az evezőt. Anyagi volt. El tudtad magadat tolni tőle. Szóval így repülnek a madarak! Rájöttem, hogy egy madár nem tud leesni az égből; annyit kell tennie, hogy kinyújtja a szárnyait; a szilárd levegő fenntartja, mint amikor kidugjuk a kezünket egy száguldó autó ablakán. Eléggé lenyűgözött ez a mozi a fejemben, de fogalmam se volt róla, hogy mit jelent. Megkérdeztem a sast, hogy Hé, mi ebből a tanulság? Egy hang válaszolt (némán): Azt kéne megtanulnod, hogy azok a dolgok, amikről azt hiszed, hogy semmik, és súlytalanok, mint a levegő, valójában tetemes, megfogható erők, épp annyira valóságosak és szilárdak, mint a föld.

Megértettem. A sas azt mondta ezzel, hogy az álmok, a víziók és a meditációk, mint ez is – olyan dolgok, amiket eddig pusztán fantáziának és illúziónak tartottam – valódiak és ugyanolyan kézzelfoghatóak, mint bármi más az éber életemben.

Hittem a sasnak. Vettem az adást. Hogy is ne? Éreztem a levegő szilárdságát. Tudtam, hogy igazat mond.

Ez visszavezet minket a kérdéshez: Honnan jött a sas? Miért bukkant fel pont a megfelelő időpontban, hogy elmondja, amit éppen hallanom kellett?

Egyértelműen egy magasabb intelligencia teremtette őt, és egy sas formáját adta neki, hogy megérthessem azt, amit át akart adni. Ez az intelligencia elkísért az első lépéseimnél. Egyszerű maradt.

Olyan tiszta és elemi módokon fejezte ki magát, hogy még egy olyan tompa és öntudatlan alak, mint én is megérthessem.

ÉLET ÉS HALÁL

Emlékeztek a Billy Jack c. filmre Tom Laughlin főszereplésével? A film táborát már rég lebontotta a kábeltévé, de Tom Laughlin attól még igencsak aktív maradt. A filmes munkája mellett előadó és szerző, valamint Jungi pszichológus is, aki a rákkal diagnosztizált páciensekre specializálódott. Tom Laughlin oktat és műhelyeket tart; szabad megfogalmazásban ezt hallottam tőle:

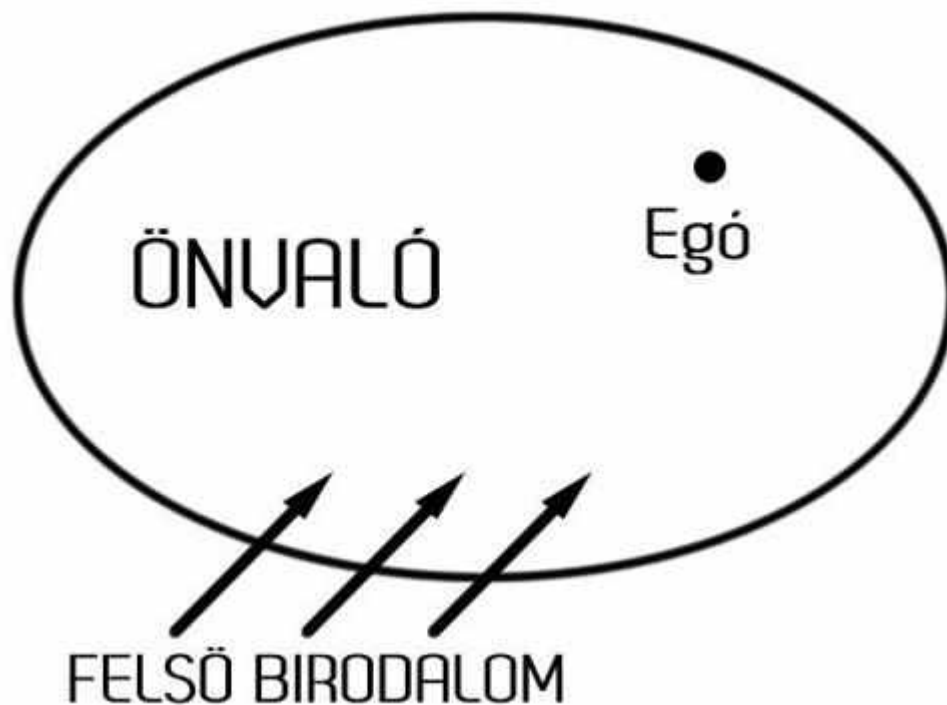
Amint valaki megtudja, hogy végső stádiumú rákbetegségben szenved, gyökeres változás következik be az elméjében. Hirtelen felismeri az orvosi rendelőben, hogy mi a fontos neki valójában. Azok a dolgok, amik hatvan másodperccel korábban fontosnak tűntek, hirtelen értelmetlenné válnak, míg azok az emberek és dolgok, amiket addig figyelmen kívül hagyott, kiemelkedő jelentőséget nyernek.

Talán rájön, hogy nem is annyira életbevágó hétvégén az irodában dolgozni azon a nagy üzleten. Talán fontosabb, hogy elrepüljön az ország másik felébe az unokájának a diplomaosztójára. Talán nem is olyan kulcsfontosságú, hogy az övé legyen az utolsó szó, amikor veszekszik a feleségével. Talán inkább azt kéne neki elmondania, hogy milyen sokat jelent a számára, és hogy milyen őszintén szerette mindig is.

Egyéb gondolatok is felmerülnek a végstádiummal diagnosztizált páciensben. Mi lett a zenei tehetségével? Mi lett a szenvedéllyel, amit valaha a betegekkel és hajléktalanokkal való munka iránt érzett? Miért térnek ilyenkor elemi erővel vissza azok a meg nem élt életek?

Tom Laughlin állítja, hogy a pusztulásunk küszöbén minden korábbi feltételezésünk megkérdőjeleződik. Mit jelent az életünk? Helyesen éltük meg? Vannak lényeges tettek, amiket nem hajtottunk végre, vagy életbevágó szavak, amiket nem mondtunk ki? Vajon túl késő már?

Tom Laughlin valahogy így rajzolja meg a psziché ábráját, Jung modelljéből levezetve:

Jung szerint az Egó a psziché azon része, amire úgy gondolunk, hogy „Én”. A tudatos intelligenciánk. A hétköznapi agyunk, ami gondolkodik, tervez, és napi szinten végrehajtja az életünket.

Jung úgy határozta meg az Önvalót, mint egy nagyobb személyt, aki magába foglalja az Egót, de megtestesíti a Személyes és Kollektív Tudattalant is. Az álmok és megérzések is az Önvalóból jönnek. Jung úgy gondolta, hogy ez a lélek szférája.

Tom Laughlin állítja, hogy amint tudomást szerzünk az esetlegesen közelgő halálunkról, a tudatosságunk székhelye eltolódik.

Az Egótól az Önvaló felé mozdul.

A világ egészen új fényben látszik az Önvaló nézőpontjából. Egyszerre felismerjük, hogy mi az igazán fontos. A felületes aggodalmak elszállnak, és helyüket egy mélyebb, megalapozottabb nézőpont váltja fel.

Tom Laughlin alapítványa ezen a nézőponton keresztül veszi fel a harcot a rákkal. Arra ösztönzi a pácienseket, hogy ezt a mentális változást ténylegesen éljék is meg az életükben. Segít a háziasszonynak, hogy folytassa a szociális szférában épített karrierjét, arra készíti az üzletembert, hogy térjen vissza a hegedűjéhez, és segít a vietnámi veteránnak megírni a novelláját.

A rák csodás módon visszafejlődik. Az emberek felépülnek. Lehetséges-e, teszi fel a kérdést Tom Laughlin, hogy maga a betegség a megtett (vagy meg nem tett) cselekedetek következményeként fejlődik ki? Vajon a meg nem élt életünk bosszúja ér minket utol rák formájában? És ha igen, meggyógyíthatjuk magunkat annak a másik életnek a megélésével?

AZ EGÓ ÉS AZ ÖNVALÓ

A következőt gondolom. Szerintem az angyalok otthona az Önvaló, míg Rezisztencia az Egóban uralkodik.

A harc e kettő között zajlik.

Az Önvaló szeretne teremteni és fejlődni. Az Egónak viszont pont úgy jó minden, ahogy van.

Egyébként mi is az Egó? Mivel ez az én könyvem, a saját módomon határozom meg.

Az Egó az elme azon része, ami hisz az anyagi létezésben.

Az Egó dolga elintézni a való világban a dolgokat. Ez egy fontos munka. Egy napig se húznánk nélküle. De vannak világok a való világon kívül is, és ezekkel az Egó bajban van.

Ezt hiszi az Egó:

1.)

A halál valódi. Az Egó hiszi, hogy a létezésünket a fizikai húsunk határozza meg. Amikor a test meghal, mi halunk meg. Nincs élet az élet után.

2.)

A tér és az idő valódi. Az Egó analóg. Azt hiszi, hogy ahhoz hogy A pontból Z-be jusson, át kell mennie B-n, C-n és D-n. Hogy eljussunk a reggelitől a vacsoráig, végig kell élni az egész napot.

3.)

Minden egyén különbözik, és elszigetelődik a többi egyéntől. Az Egó elhiszi, hogy én megkülönböztethető vagyok tőled. A kettő nem találkozhat. Bánthatlak, és nem fogok vele ártani magamnak.

4.)

Az élet elsődleges készítése az önfenntartás. Mivel a létezésünk fizikai és így ki van téve számtalan gonoszságnak, a tetteink és életünk minden területén félelemből cselekszünk. Bölcs dolog, gondolja az Egó, ha gyermekeket nemzünk, akik továbbviszik a vonalunkat a halálunk után, vagy ha nagy dolgokat érünk el, amik nálunk tovább élnek, és ha bekapcsoljuk a biztonsági övet.

5.)

Nincs Isten. Nem létezik más szféra a fizikain kívül, és nem érvényesek más szabályok, mint az anyagi világ szabályai.

Ezek azok az elvek, amelyek szerint az Egó él. Szilárd és megalapozott elvek.

És ezt hiszi az Önvaló:

1.)

A halál illúzió. A lélek túlél és továbbfejlődik végtelen megnyilvánulásokon keresztül.

2.)

A tér és az idő illúzió. A tér és az idő csak a fizikai szférában működik, és még itt sem alkalmazható az álmokra, látomásokra és elragadtatásokra. Más dimenziókban olyan gyorsan mozgunk, „mint a gondolat”, és egyszerre több síkon lakunk.

3.)

Minden létező egy. Ha bántalak, azzal bántom magamat is.

4.)

A legfelsőbb érzés a szeretet. Az empátia és a kölcsönösség az élet fő kötelessége. Együtt élünk benne.

5.)

Isten minden, ami van. Minden, ami csak van, az Isten egy formája. Isten, a felső birodalom az, amiben mozgunk és létezünk. Vannak végtelen létsíkok, amelyeket mind Isten szelleme hozott létre, tart fenn és hat át.

AZ ÖNVALÓ MEGTAPASZTALÁSA

Belegondoltál már, hogy a részegségre vonatkozó szleng kifejezések általában a pusztulásra utalnak? Berúgott, ki van készülve, szétcsapta magát. Mert az Egóról szólnak. Az Egó az, ami szétkenődik, elfolyik, darabokra törik. Lebontjuk az Egót, hogy az Önvalóhoz jussunk.

Az Önvaló határai a Felső Birodalommal érintkeznek. Vagyis a Misztériummal, az Űrrel, a Végtelen Bölcsesség és Tudat forrásával.

Az álmok az Önvalótól jönnek. Az ötletek az Önvalótól jönnek. Amikor meditálunk, az Önvalóhoz férünk hozzá. Amikor böjtölünk, amikor imádkozunk, amikor látomás keresésre indulunk, az Önvalót keressük. Amikor a dervis kereng, amikor a jógi kántál, amikor a sadhu a saját húsát vagdossa; amikor a bűnbánók mérföldeket kúsznak térden, amikor az indiánok átlukasztják magukat a Naptánc alatt, amikor a külvárosi kölykök Extasy-t vesznek be és egész éjjel tombolnak, az Önvalót keresik. Amikor szándékosan módosítjuk a tudatunkat bármilyen módon, az Önvalót próbáljuk megtalálni. Amikor az alkoholista az árokba borul, a hozzá szóló „Megmentelek” hang az Önvalótól jön.

Az Önvaló a lényünk magva.

Az Önvaló eggyé válik Istennel.

Az Önvaló képtelen a hamisságra.

Az Önvaló, akárcsak az őt átható Felső Birodalom örökké-növekvő és örökké-fejlődő.

Az Önvaló a jövőért szól.

Az Egó gyűlöli emiatt.

Az Egó gyűlöli az Önvalót, mert amikor a tudatosságunkat az Önvalóba helyezzük, az Egó csődbe megy.

Az Egó nem akarja, hogy fejlődjünk. A jelenlegi műsort az Egó vezeti. Úgy szereti a dolgokat, ahogy vannak.

Az ösztön, ami a művészet felé vonz minket fejlődésre, tanulásra, a tudatosságunk élesítésére és tágítására készlet. Az Egó utálja ezt. Mert minél éberebbek vagyunk, annál kevésbé van szükségünk az Egóra.

Az Egó utálja, ha az ébredező író írógéphez ül.

Az Egó utálja, ha a kibontakozó festő vászon elé áll.

Az Egó azért utálja ezt, mert tudja, hogy ezek a lelkek egy olyan hívásra hallgatnak, ami egy fizikainál nemesebb síkról jön, egy mélyebb és hatalmasabb forrásból, mint az anyag.

Az Egó utálja a profétát és a látnokot, mert felemelik a fajt. Az Egó utálta Jézust és Szókratészt, Luthert és Galileót, Lincoln-t, JFK-t és Martin Luther King-et.

Az Egó utálja a művészeket, mert ők az útkeresők és a jövő hírnökei, és mert James Joyce kifejezésével élve merészelnek „a lélek kovácsolóhelyében a faj meg nem valósult értelmét koholni”.

Az efféle fejlődés életveszélyes az Egó számára. Ennek megfelelően reagál. Hívja a csatlósait és felsorakoztatja a katonáit.

Az Egó Rezisztenciát vált ki és megtámadja az ébredező művészt.

FÉLELEM

Rezisztenciát félelem táplálja. Félelem formájában éljük meg. De mitől félünk?

Annak a következményeitől félünk, hogy a szívünket követjük. A csődbe jutástól, a nélkülözéstől, a fizetéseképtelenségtől. Félünk attól, hogy megaláztatás ér, ha megpróbálunk egyedül boldogulni, vagy ha feladjuk, és térden csúszva térünk vissza oda, ahonnan indultunk. Félünk attól, hogy önző, rohadt feleségek és hűtlen férjek leszünk; és attól, hogy nem tudjuk eltartani a családjunkat, vagy attól, hogy feláldozzuk az álmaikat a sajátjainkért. Félünk, hogy eláruljuk a fajunkat, a szomszédságot, vagy a haverokat. Félünk a kudarctól. A nevetségessé válástól. Attól, hogy sutba vágjuk az oktatásunkat, a képzésünket és a felkészítést, amire annyit áldoztak a szeretteink, és amiért mi magunk is kidolgoztuk a belünket. Félünk elindulni az ürességbe, nehogy túl messzire menjünk; félünk, hogy elérünk egy pontot, ahonnan már nincs visszaút, amin túl már nincs visszatáncolás, nincs tolatás, nincs hatályn kívül helyezés, hanem azzal az elbaltázott döntéssel kell élnünk életünk hátralévő részében. Félünk a megbolondulástól. Az örültségtől. A haláltól.

Komoly félelmek ezek. De nem ettől félünk valójában. Nem ez a Félelmek Mestere, avagy Minden Félelmek Atyja, ami olyan közel áll hozzánk, hogy ha megfogalmaznánk, se hinnénk el.

Mert Minden Félelmek Atyja a Sikerünktől Való Félelem.

Félünk, hogy megnyitjuk azokat az erőket, amikről titkon tudjuk, hogy rendelkezünk velük.

Félünk, hogy azzá válunk, akiről a szívünk mélyén érzünk, hogy valójában vagyunk.

Ez a legrettegettebb eshetőség, amivel emberi lény szembesülhet, mert ez (a képzeletében) egyszerre kiveti minden törzsi zárványból, amire az elméje ötven millió éven át programozta.

Félünk rájönni, hogy többek vagyunk, mint ahogy azt gondoljuk. Többek, mint amit a szüleink *gyerekeink* tanáraink gondoltak. Félünk, hogy valóban birtokában vagyunk annak a tehetségnek, amit az a csendes kis hang állít a fejünkben. Hogy valóban van hozzá bátorságunk, kitartásunk, és kapacitásunk. Félünk attól, hogy valóban képesek vagyunk kormányozni a hajónkat, kitűzni a zászlónkat a csúcsra, és elérni az Ígéret Földjét. Azért félünk ettől,

mert ha ez igaz, akkor elidegenedünk mindattól, amit azelőtt ismertünk. Átlépünk egy határt. Rettenetes szörnyetegekké válunk.

Tudjuk, hogy ha a magunkévá tesszük az ideáinkat, méltónak kell lennünk hozzájuk. És ez pokolian ijesztő. Mivé leszünk? Elveszítjük minden barátunkat és a családunkat, akik többé ránk sem ismernek majd. Egyedül kötünk ki a csillagos űr hideg semmijében anélkül, hogy bárkibe, vagy bármibe is kapaszkodhatnánk.

Persze pontosan ez történik. De van benne egy trükk. A csillagos űrben kötünk ki, de nem egyedül. Ott találjuk a bölcsesség, a tudatosság és a társaság kiolthatatlan, kimeríthetetlen és fáradhatatlan forrását. Persze veszítünk barátokat. De találunk is barátokat olyan helyeken, ahol nem gondoltuk volna, hogy kereshetjük őket. És ezek jobb, igazabb barátok. És mi is jobbak és igazabbak vagyunk hozzájuk.

Elhiszed?

A HITELES ÖNVALÓ

Vannak gyerekeid?

Akkor tudod, hogy egyikük se tabula rasa-ként, vagy tiszta lapként bukkan fel. Mindegyikük egy különleges és egyedi személyiséggel jön a világra, olyan meghatározott identitással, hogy csillagport és tűzgömböket szórhatnál rá, egy szemernyit se változna. Minden kölyök olyan, amilyen. Még az egypetűjű ikrek is, akik ugyanabból a genetikai alapanyagból épülnek fel, gyökeresen különbözőek az Első Naptól fogva, és mindig is különbözni fognak.

Személy szerint Wordsworth álláspontján vagyok:

Születésünk csak álom s feledés:
létünk csillaga, lelkünk, mely velünk kél,
messziről ered, és
véget nem mivelünk ér;
nem teljesen emléktelen,
és nem egészen védtelen
jövünk az Istenből, ki otthonunk,
de fénycsóvát vonunk

[Óda: A halhatatlanság sejtelve a kora gyermekkor emlékeiből.
Ferencz Győző fordítása]

Más szavakkal élve egyikünk sem passzív, általános masszaként születik, amely csak arra vár, hogy a világ rajta hagyja a lenyomatát. Egy eleve kifinomult és kifejezetten egyedi lélek birtokában jelenünk meg.

Ugy is gondolhatunk erre, hogy: Nem végtelen választási lehetőségek birtokában születünk meg.

Nem lehetünk akárkik, akik lenni akarunk.

Sajátos, személyes sorssal jövünk erre a világra. Van egy elvégzendő munkánk, egy megválaszolandó hívásunk, egy önvalónk, akik lehetünk. A bölcsőtől fogva vagyunk azok, akik vagyunk, és ez van.

Ebben az élettartamban nem az a feladatunk, hogy ideálissá formáljuk magunkat, valamilyenné, amilyenné szerintünk válnunk kéne, hanem hogy felfedezzük azt, akik már eleve vagyunk, és azonosuljunk vele.

Ha festeni születünk, akkor az a feladatunk, hogy festővé váljunk.

Ha arra születünk, hogy gyerekeket neveljünk és gondozzunk, az a feladatunk, hogy anyává váljunk.

Ha arra születünk, hogy megbuktassuk a világban a tudatlanság és az igazságtalanság rendjét, akkor az a feladatunk, hogy ezt felismerjük, és lássunk hozzá.

TERRITÓRIUM ÉS HIERARCHIA

Az állatok birodalmában az egyedek kétféle módon azonosítják magukat – a hierarchiában betöltött rangjuk alapján (tyúkok a csipegetési rangsorban, farkasok a falkában), vagy egy területükhöz való kötődésük szerint (bázis, vadászterület, udvar).

Így érnek el az egyedek – az emberek szintúgy, mint az állatok – pszichológiai stabilitást. Tudják, hogy melyik oldalon állnak. A világ értelmezhető ezáltal.

A két lehetőség közül a hierarchia tűnik az alapbeállításnak. Ez kapcsol be automatikusan gyerekkorunkban. Természetes, hogy csoportokban és klikkekben nyomulunk; és anélkül, hogy belegondolnánk, tudjuk ki a falkavezér, és ki a gyengébb. Ismerjük a saját helyünket is. Úgy tűnik, hogy ösztönösen az iskolaudvaron, a bandán, a klubon belül elfoglalt pozíciónk alapján határozzuk meg magunkat.

Az életünk során csak később, általában a kemény csapások egyetemén szerzett kíméletlen oktatást követően kezdjük el felfedezni a területi alternatívát.

Közülünk egyeseknek ez életmentő fontosságú.

A HIERARCHIKUS BEÁLLÍTOTSÁG

A legtöbbünk hierarchikusan határozza meg magát, és még csak nem is tud róla. Nehéz nem így tenni. Az iskola, a reklámok, és az egész materialista kultúra születésünk óta azt sulykolja belénk, hogy mások véleménye alapján határozzuk meg magunkat. Igyad ezt a sört, szerezd meg ezt az állást, nézz ki így, és mindenki szeretni fog.

Amúgy mi az a hierarchia?

Hollywood egy hierarchia. Washington, a Wall Street, és Az Amerikai Polgárháború Lányai szintűgy.

A középiskola egy alapvető hierarchia. És működik; a hierarchikus beállítottság egy ilyen kis tavacskában is sikeres. A pompomlány tudja, hol a helye, ahogy a sakk-klubos stréber is. Mindegyikük megtalálta az ökológiai fülkáját. A rendszer működik.

Azért van egy probléma a hierarchikus elhelyezkedéssel. Túl nagy létszámnál szétesik az egész. A csipegetési sorrend nem tud többet tartalmazni egy bizonyos számú tyúknál. Megtalálhatod a helyedet a Massapequa Fősuliban. De költözz Manhattanbe, és ott már nem válik be a dolog. New York város túl nagy, hogy hierarchiaként működjön. Az IBM szintén. Vagy Michigan állam. Az egyed ilyen nagy sokaságban elnyomottnak, névtelennek érzi magát. A tömeg magába olvasztja. Elveszik.

Mi, emberek az evolúciós múltunkból ítélve egy húsztól mondjuk nyolcszáz főig terjedő törzsben tudunk a legkényelmesebben működni. Kitolhatjuk ezt talán pár ezerig, esetleg az ötödik számjegyig. De egy ponton eléri a maximumát. Az agyunk nem tud eltárolni annyi arcot. Vonaglunk össze-vissza és villogtatjuk a státusszimbólumainkat (Hé, hogy tetszik a Lincoln Navigator-om?) és nem értjük, hogy miért szarja le mindenki.

Beléptünk a Tömegtársadalomba. A hierarchia túl nagy. Nem működik többé.

A MŰVÉSZ ÉS A HIERARCHIA

Ha a művész hierarchikusan határozza meg magát, akkor vége van.

Vizsgáljuk meg, hogy miért. Először is nézzük meg, mi történik egy hierarchikus berendezkedésben.

Az egyén, aki a csoportrangsor szerint határozza meg magát:

1.)

Verseng mindenki mással a csoportban, hogy a helyzetét a fölötte lévők rovására emelje, míg az alatta lévőktől védje.

2.)

A boldogságát *sikerességét* érdemeit a hierarchián belül elfoglalt rangja szerint értékeli, és akkor a legelégedettebb, ha magasan van, és akkor a legnyomorultabb, ha alacsonyan.

3.)

A többiekhez a hierarchiában elfoglalt rangjuk alapján viszonyul, minden más tényezőt kizárva.

4.)

Minden lépését kizárólag a másokon kifejtett hatására alapozva értékeli. Másoknak cselekszik, másoknak öltözik, másoknak beszél és másoknak gondolkodik.

De a művész nem várhatja másoktól, hogy igazolják a cselekedeteit, vagy az elhivatottságát. Ha nem hiszel nekem, kérdezd meg Van Gogh-ot, aki sorra készítette a mesterműveit, és életében nem talált rájuk vevőt.

A művésznek területiálisan kell működnie. A munkáját magáért a munkáért kell végeznie.

Ha a szereteten kívül bármely más okból foglalkozol művészettel, az prostitúció. Emlékezz, mi volt Odüsszeusz embereinek a sorsa, akik levágták a Nap isten ökreit.

Tudniillik magokat veszték el bűneik által,
A botorak, megevén jószágát az isteni Napnak,
A ki ezért elfedte nekik honaikba világát.

A hierarchiában a művész kifelé fordul. Amint találkozik valakivel, azt kérdezi magában, Mit tehet ez az ember értem? Hogyan javíthatja ez az ember a pozícióját?

A hierarchiában a művész felfelé és lefelé néz. Az egyetlen irány, amerre nem tud nézni, az éppen az, amerre néznie kéne: belülré.

A BÉRFIRKÁSZ MEGHATÁROZÁSA

Ezt Robert McKee-től tanultam. Azt állítja, hogy a bérfirkász az, aki megkérdőjelezi a közönségét. Mikor a bérfirkász leül dolgozni, nem azt kérdezi magától, hogy mi van a szívében. Azt kérdezi, hogy mit akar a piac.

A bérfirkász leereszkedik a közönségéhez. Úgy gondolja, hogy náluk magasabb rendű. Igazság szerint viszont retteg tőlük, vagyis pontosabban szólva fél eredeti lenni előttük, fél azt írni, amit valójában érez, vagy hisz, vagy amiről ő maga azt gondolja, hogy érdekes. Fél, hogy azt nem lehet eladni. Így aztán felméri, hogy mit akar a piac, és azt adja nekik.

Más szavakkal élve a bérfirkász hierarchikusan ír. Azt írja, amiről úgy képzei, hogy jól fogja magát kivenni mások szemében. Nem kérdezi meg magától, hogy Én magam miről akarok írni? Mit érzek fontosnak? Ehelyett azt kérdezi, Mi a menő, mire tudok alkut kötni?

A bérfirkász olyan, mint a politikus, aki az állásfoglalás előtt megnézi a közvélemény-kutatást. Egy demagóg. Cinkes.

Talán kifizetődő bérfirkásznak lenni. Tekintve az amerikai kultúra kiéheztetett voltát, egy simulékony csávó milliókat kereshet bérfirkászként. De ha nyersz rajta, akkor is veszítesz, mert kiárusítod a Múzsádat, és a Múzsád te vagy, a legjobb részed, ahonnan a legkiválóbb és egyedül hiteles munkád származik.

Forgatókönyv-íróként éheztem, amikor a Bagger Vance Legendájának az ötlete megfogant bennem. Könyvként jött, nem film formájában. Találkoztam az ügynökömmel, hogy közöljem vele a rossz hírt. Mindketten tudtuk, hogy az első novellák megírása örökké tart, és fityingeket ér. Még rosszabb, ha a novella a golfról szól, és még ha találunk is kiadót, ez egyenes út a maradék könyvek kosarához.

De a Múzsá elkapott. Meg kellett írnom. Csodálkozásomra a könyv kritikája és kereskedelme jobban sikerült, mint bármi, amit addig csináltam, és azóta más irományok is szerencsések lettek. Miért? Az a tippem, hogy: Abban bíztam, amit akartam, és nem abban, amiről azt hittem, hogy működni fog. Azt tettem, amiről én magam úgy gondoltam, hogy érdekes, és a fogadtatását az istenekre bíztam.

A művész nem végezheti a munkáját hierarchikusan.
Territoriálisnak kell lennie.

A TERRITORIÁLIS BEÁLLÍTOTSÁG

Él egy háromlábú prérifarkas a mellettem lévő dombon. A környék összes kukája hozzá tartozik. Az ő territórium. Időről időre jön egy négylábú betolakodó, aki megpróbálja átvenni tőle. Nem képesek rá. Hazai pályán még egy nyomorék is sebezhetetlen.

Nekünk, embereknek is vannak territóriumaink. A mieink pszichológiaiak. Stevie Wonder territórium a zongora. Arnold Schwarzeneggeré a konditerem. Amikor Bill Gates beáll a Microsoft parkolójába, a saját területén van. Amikor leülök írni, a sajátomon vagyok.

Mik a territórium tulajdonságai?

1.)

A territórium fennmaradást biztosít. A futók tudják, mi a territórium. Ahogy a hegymászók, a kajakosok és a jógik is. A művészek és a vállalkozók is tudják, mi az a territórium. Amikor az úszó megtörölközik, miután befejezte a köreit, sokkal jobban érzi magát, mint az a fáradt, nyugós ember, aki fél órával korábban a medencébe ugrott.

2.)

A territórium minden külső ráfordítás nélkül tart fenn minket. A territórium egy zárt visszacsatolási lánc. Az a szerepünk, hogy erőfeszítést és szeretetet tegyünk bele; a territórium elnyeli azt és jól-lét formájában adja vissza nekünk.

Mikor a szakértők azt állítják, hogy a gyakorlás (vagy bármely más erőfeszítést igénylő tevékenység) megszünteti a depressziót, ezt értik alatta.

3.)

A territóriumot csak egyedül foglalhatod el. Csapatba állhatsz egy társsal, dolgozhatsz egy baráttal, de csak magadra van szükséged ahhoz, hogy felszívd a territóriumod nektárját.

4.)

A territórium csak munkával foglalható el. Amikor Arnold Schwarzenegger elmegy a konditerembe, a saját placcán van. De órák és évek izzadsága révén formált rá jogot,

hogy a sajátjává tegye. A territórium nem ad, hanem visszaad.

5.)

5.) A territórium pontosan azt adja vissza, amit beleteszel. A territórium igazságos. Minden csepp energia, amit beleteszel, hibátlanul a számlára kerül. Egy territórium sosem értékelődik le. Egy territórium sosem omlik össze. Amit belefektettél, azt mind egy fillérig visszakapod.

Mi a te territóriumod?

A MŰVÉSZ ÉS A TERRITÓRIUM

Minden teremő cselekedet határozottan territoriális. Ahogy egy várandós kismama hordozza magában a gyermekét, úgy hordozza magában a művész, vagy a feltaláló is az új életet. Senki sem segíthet neki megszülni azt. De nincs is szüksége segítségre.

Az anyára és a művészre is az ég vigyáz. A természet tudja, hogy mikor jött el az ideje annak, hogy a bent fejlődő élet kopoltyúit tüdőre cserélje. Pillanatnyi pontossággal tudja, hogy mikor jelenhet meg az első kis köröm.

Mikor a művész a hierarchia szerint cselekszik, rövidre zárja a Múzsát. Megsérti és feldühíti őt.

A művész és az anya csak hordozók, nem eredeztetők. Nem teremtik az új életet, csak tartalmazzák. Ezért olyan alázatos dolog szülni. Az új anyuka lenyűgözve könnyezik a karjaiban tartott kis csodától. Tudja, hogy belőle jött, de nem tőle; rajta keresztül, de nem általa.

Mikor a művész territoriálisan dolgozik, tiszteletben tartja az eget. Az univerzumot éltető rejtélyes erőkhöz igazítja magát, amelyek rajta keresztül keresik az új élet létrehozásának lehetőségét. Ezen erőknek a szolgálatába állítja magát, amikor a munkáját a munka kedvéért végzi.

Emlékezz, hogy mi, művészek frászt se tudunk. Improvizálunk minden nap. Ha megkérdőjelezzük a Múzsánkat, mint ahogy egy bérfirkász megkérdőjelezi a közönségét, azzal megalázzuk a magasságost. Az istengyalázás és szentségtörés.

Inkább tegyük fel magunkban azt a kérdést, amit a kismama is: Mit érzek növekedni magamban? Hadd hozzam azt elő, ha tudom, önmaga kedvéért és nem azért, amit értem tehet, vagy amivel előnyösebbé teheti a pozíciómat.

A TERRITÓRIUM ÉS A HIERARCHIA KÖZTI KÜLÖNBSÉG

Hogyan állapíthatjuk meg, hogy a hozzáállásunk territoriális, vagy hierarchikus? Egyrészt feltehetjük magunknak a kérdést, Mit tennék, ha igazán aggódnék valami miatt? Ha fognám a telefont és felhívnék hat barátot egymás után, hogy halljam a hangjukat, és hogy megbizonyosodjak róla, hogy még mindig szeretnek, akkor hierarchikusan működök.

Mások jó véleményét keresem.

Mit tenne Arnold Schwarzenegger egy szorongós napon? Nem telefonálná körbe a haverjait; lemenne a konditerembe. Nem érdekelné, hogy üres a hely, és senki hozzá sem szól. Tudja, hogy a kondizás már önmagában is elég ahhoz, hogy visszabillentse a középpontjába.

Territoriálisan működik.

Itt egy másik próba. Bármilyen tevékenységről is legyen szó, kérdezd meg magadtól: Ha én lennék az utolsó ember a Földön, akkor is csinálnám?

Ha teljesen egyedül vagy a bolygón, a hierarchikus működésnek nincs értelme. Nincs senki, akit lenyűgözhetnél. Szóval, ha akkor is folytatnád azt a tevékenységet, gratulálok. Territoriálisan csinálod.

Ha Arnold Schwarzenegger lenne az utolsó ember a Földön, akkor is elmenne kondizni. Stevie Wonder továbbra is püfölné a zongorát. A létfenntartás magából a tevékenységből fakad, nem annak másokon tett benyomásából. Van egy barátom, aki megőrül a ruhákért. Ha ő lenne az utolsó nő a világon, egyenest a Givenchy-hez vagy St. Laurent-hez rohanna, betörné az ajtókat és nekiállna fosztogatni. Az ő esetében nem azért tenné, hogy másokra benyomást tegyen. Csak imádja a ruhákat. Ez az ő territórium.

Nos: Mi a helyzet velünk, művészekkel?

Hogyan tesszük a dolgunkat? Hierarchikusan, vagy territoriálisan?

Ha szoronganánk, akkor is oda fordulnánk először?

Ha mi lennénk az utolsó ember a bolygón, akkor is bemennénk a stúdióba, a próbaterembe, a laboratóriumba?

A LEGFŐBB ERÉNY

Valaki egyszer megkérte Leonidast, a spártai királyt, hogy nevezze meg a harcosok legfőbb erényét, amiből az összes többi erényük fakad. Az válaszolta: „A halál megvetése.”

Mi művészek értsük úgy, hogy „kudarc”. A kudarc megvetése a mi fő erényünk. Azzal, hogy a figyelmünket a saját gondolatainkra és tetteinkre korlátozzuk – más szóval a munkára és annak követelményeire – kihúzzuk a kékre festett, pajzscsapkodó, lándzsarázó ellenség alól a talajt.

A MUNKÁNK GYÜMÖLCSEI

Mikor Krishna azt tanította Arjunának, hogy jogunk van a munkánkhoz, de nem annak gyümölcseihez, arra nevelte a harcost, hogy territoriálisan viselkedjen, ne hierarchikusan. A munka kedvéért kell azt végeznünk, nem a vagyonért, vagy a figyelemért, vagy a tapsért.

Aztán ott a harmadik út, amit az Önfegyelem Ura ajánl, amely mind a territorialitáson, mind a hierarchián túl van. Hogy csináld meg a munkát, és add Neki. Végezd el Istennek szóló áldozatként.

Add nekem a tettet.

Reménytől és önzéstől megtisztítva,
rögzítsd a figyelmed a lelken.

Cselekedj és tegyél értem.

A munka úgyis az égből jön. Miért ne adhatnánk vissza?

Ahogy a Bhagavad-Gíta mondja, így dolgozni egyfajta meditáció, és a lelki odaadás legkiválóbb műfaja. Továbbá szerintem ez illeszkedik legjobban a Magasabb Valósághoz. Igazából a Misztérium szolgálai vagyunk. Azért kerültünk a Földre, hogy a Végtelen ügynökei legyünk, hogy létrehozzuk azt, ami még nincs, de rajtunk keresztül lehet.

Minden lélegzetvételünk, minden szívverésünk, a sejtjeink fejlődése Istentől származik és Isten tartja azt fenn minden másodpercben, ahogy minden teremtmény, találmány, zenei hang, vagy verssor, minden gondolat, vízió, elképzelés, minden bénázás és zseniális húzás attól a végtelen intelligenciától származik, a Múzsától, amely megteremtett minket és az univerzumot, és annak minden dimenzióját az Űrből, a végtelen lehetőségből, az őskáoszból. Elismerni ezt a valóságot, elfordulni az Egótól, engedni, hogy a munka szabadon jöjjön át rajtunk, és önként visszaadni azt a forrásának, szerintem ez annyira valóságghú dolog, amennyire csak lehet.

A MŰVÉSZ PORTRÉJA

Végső soron elérkezünk a művész világának egyfajta modelljéhez, és e szerint a modell szerint a valóságnak léteznek más, magasabb szintjei is, amelyekkel kapcsolatban semmit sem bizonyíthatunk, de onnan származik az életünk, a munkánk, és a művészetünk. Ezek a szférák próbálnak kapcsolatba lépni a miénkkel. Amikor Blake azt mondja, hogy a Végtelen szerelmes az idő teremtményeibe, akkor a puszta lehetőségek síkjára utal, amely időtlen és helyhez nem köthető, tér nélküli, de szeretné az elképzeléseit megvalósítani itt, ebben az időhöz kötött, térbe foglalt világban.

A művész ennek a szándéknak a szolgája, az angyaloké, a Múzsáé. A művész ellensége a kisstílű Egó, amely Rezisztencia atyja, az aranyat őrző sárkány. Ezért kell egy művésznak harcossá válnia, és mint minden harcos, idővel szerénységet és alázatot tanulnia. Talán közülük egyesek pompában jelennek meg a nyilvánosság előtt. A munkájukkal magukra maradva viszont mérsékeltek és tisztelettudóak. Tudják, hogy nem ők a forrása azoknak az alkotásoknak, amiket létrehoznak. Ők csak elősegítik. Ők hordozzák. Ők az istenek és istennők elszánt és szakképzett eszközei.

A MŰVÉSZ ÉLETE

Született író vagy? Azért jöttél a Földre, hogy festő, tudós, vagy a béke apostola legyél? Végző soron ezt a kérdést csak tettekkel lehet megválaszolni.

Tedd, vagy ne tedd.

Talán segít, ha átgondolod. Ha arra születtél, hogy meggyógyítsd a rákot, vagy hogy megírd egy szimfóniát, vagy hogy feltaláld a hidegfúziót és nem teszed meg, akkor nemcsak, hogy ártasz magadnak, hanem el is pusztítod magadat. Ártasz a gyermekeidnek. Ártasz nekem. Ártasz a bolygónak.

Szégyent hozol az angyalokra, akik vigyáznak rád, és ellene mérsz a Mindenhatónak, aki téged, és csakis téged teremtett meg ezekkel az egyedi adottságokkal, azzal az egyetlen céllal, hogy az emberi fajt egy milliméterrel közelebb vidd az Istenhez visszavezető úton.

A kreatív munka nem önző dolog, vagy figyeleméhség. Hanem egy ajándék a világnak, és benne minden lénynek. Ne csalj ki bennünket az adományodból. Add bele, amid van.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Az író köszöni az alábbiak szíves engedélyét, hogy idézhetett a műveikből:

BOOGIE CHILLEN

Írta: John Lee Hooker/Bernard Besman © 1998 Careers-BMG Music Publishing, Inc. (BMI) Minden jog fenntartva. Engedéllyel használva.

WORKING CLASS HERO

Szerzői jog 1970 (megújítva) Yoko Ono, Sean Lennon és Julian Lennon. Minden jogosultságot kezel a Sony/ATV Music Publishing, 8 Music Square West, Nashville, TN 37203. Minden jog fenntartva. Engedéllyel használva.

Lawrence Kasdan engedélyével sokszorosítva a THE BIG CHILL © 1983 részlete. Minden jog fenntartva.

THE SEARCHERS

Írta: Frank S. Nugent © 1956

A kiadó és a Trustees of the Loeb Classical Library engedélyével sokszorosítva a XENOPHON: VOLUME VII ~ SCRIPTA MINORA részlete, Loeb Classical Library Vol. 183, fordította E.C. Marchant, Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 1925, 1968. A Loeb Classical Library® a President and Fellows of Harvard College regisztrált védjegye.

Körülbelül 94 szó (48. old.) Platón PHAEDREUS AND THE SEVENTH AND EIGHT LETTERS c. művéből, Walter Hamilton (Penguin Classics, 1973) fordításában. Copyright © Walter Hamilton, 1973. A Penguin Books Ltd. engedélyével sokszorosítva. A kiadó és a Trustees of the Loeb Classical Library engedélyével sokszorosítva az ARISTOTLE: VOLUME XIX ~ NICHOMACHEAN ETHICS részlete, Loeb Classical Library Vol. 73, fordította H. Rackham, Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 1926. A Loeb Classical Library® a President and Fellows of Harvard College regisztrált védjegye.

THE SCOTTISH HIMALAYAN EXPEDITION Írta: W. H. Murray © 1951 J. M. Dent and Sons, Ltd.

A fordító köszöni az író szíves engedélyét a mű fordításához és sokszorosításához:

THE WAR OF ART Írta: Steven Pressfield © 2002 A jogokat kezeli a Black Irish Entertainment, Llc. 223 Egremont Plain Road,

PMB 191, Egremont, MA 01230. Minden jog fenntartva. Engedéllyel használva.

Fordította és szerkesztette: Vörös Amadea © 2016

Tartalom

[Ajánlás](#)

[Előszó](#)

[Bevezetés](#)

[Amit csinállok](#)

[Amit tudok](#)

[A meg nem élt élet](#)

[ELSŐ KÖNYV](#)

[REZISZTENCIA](#)

[Mottó I](#)

[Rezisztencia legjobb számai](#)

[Rezisztencia láthatatlan](#)

[Rezisztencia bennünk él](#)

[Rezisztencia alattomos](#)

[Rezisztencia kíméletlen](#)

[Rezisztencia személytelen](#)

[Rezisztencia tévedhetetlen](#)

[Rezisztencia egyetemes](#)

[Rezisztencia sosem alszik](#)

[Rezisztencia nyeresre játszik](#)

[Rezisztenciát félelem fűti](#)

[Rezisztencia egyoldalú](#)

[Rezisztencia a célvonalban a legerősebb](#)

[Rezisztencia szövegtségeseket toboroz](#)

[Rezisztencia és halogató I](#)

[Rezisztencia és halogató II](#)

[Rezisztencia és szex](#)

[Rezisztencia és gond](#)

[Rezisztencia és dráma](#)

[Rezisztencia és öngyógyítás](#)

[Rezisztencia és áldozatszerep](#)

[Rezisztencia és párválasztás](#)

[Rezisztencia és ez a könyv](#)

[Rezisztencia és boldogtalanság](#)

[Rezisztencia és fundamentalizmus](#)

[Rezisztencia és kritika](#)
[Rezisztencia és kételkedés magadban](#)
[Rezisztencia és félelem](#)
[Rezisztencia és szeretet](#)
[Rezisztencia és sztárnak lenni](#)
[Rezisztencia és elszigeteltség I](#)
[Rezisztencia és elszigeteltség II](#)
[Rezisztencia és gyógyulás](#)
[Rezisztencia és támogatás](#)
[Rezisztencia és magyarázkodás I](#)
[Rezisztencia és magyarázkodás II](#)
[Rezisztencia legyőzhető](#)

[MÁSODIK KÖNYV](#)

[Vedd](#)
[Mottó II](#)
[Profik és amatőrök](#)
[A professzionalista](#)
[Milyen érzés az író egy napja](#)
[Hogyan legyünk nyomorultak](#)
[Már mind profik vagyunk](#)
[A játék szeretetért](#)
[Egy profi türelmes](#)
[Egy profi rendet akar](#)
[Egy profi nem misztifikál](#)
[Egy profi szembenéz a félelmeivel](#)
[Egy profi nem fogad el semmilyen kifogást](#)
[Egy profi veszi a lapot](#)
[Egy profi felkészült](#)
[Egy profi nem vág fel](#)
[Egy profi a technika mesterévé válásnak szenteli magát](#)
[Egy profi nem habozik segítséget kérni](#)
[Egy profi távolságtartó az eszközével szemben](#)
[Egy profi nem veszi magára a kudarcot \(vagy a sikert\)](#)
[Egy profi elviseli a viszontagságokat](#)
[Egy profi érvényesíti önmagát](#)
[Egy profi ismeri a határait](#)
[Egy profi újrafeltalálja magát](#)

[A profik felismerik egymást](#)

[Te Kft.](#)

[Egy lény, ami nem tágít](#)

[Semmi misztérium](#)

[HARMADIK KÖNYV](#)

[REZISZTENCIÁN TÚL](#)

[Mottó III](#)

[Elvont angyalok](#)

[A misztérium megközelítése](#)

[A Múza megszólítása I](#)

[A Múza megszólítása II](#)

[Egy látnok végrendelete](#)

[A Múza megszólítása III](#)

[A kezdet varázsa](#)

[A folytatás varázsa](#)

[Largo](#)

[Élet és halál](#)

[Az Egó és az Önvaló](#)

[Az Önvaló megtapasztalása](#)

[FÉLELEM](#)

[A hiteles Önvaló](#)

[Territórium és Hierarchia](#)

[A hierarchikus beállítottság](#)

[A művész és a hierarchia](#)

[A bérfirkász meghatározása](#)

[A territoriális beállítottság](#)

[A művés és a territórium](#)

[A territórium és a hierarchia közti különbség](#)

[A legfőbb erény](#)

[A munkánk gyümölcsei](#)

[A művész portréja](#)

[A művész élete](#)

[Köszönetnyilvánítás](#)